

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102003/I/2019/36069191765875972

POSTAVENIE INDIE V RÁMCI ÁZIE

Diplomová práca

2019

Bc. Michaela Pagáčová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

POSTAVENIE INDIE V RÁMCI ÁZIE

Diplomová práca

Študijný program:	Manažment medzinárodného obchodu
Študijný odbor:	Medzinárodné podnikanie
Školiace pracovisko:	Katedra medzinárodného obchodu
Vedúci záverečnej práce:	Ing. Boris Baumgartner, PhD.

Bratislava 2019

Bc. Michaela Pagáčová

Pod'akovanie

Ďakujem vedúcemu záverečnej práce, Ing. Borisovi Baumgartnerovi, PhD. za jeho ústretový prístup, odborné pripomienky, cenné rady a venovaný čas, ktoré ma usmerňovali pri vypracovávaní diplomovej práce.

ABSTRAKT

PAGÁČOVÁ, Michaela: *Postavenie Indie v rámci Ázie*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu – Vedúci záverečnej práce: Ing. Boris Baumgartner, PhD. – Bratislava: OF EU, 2019, 72s.

Cieľom diplomovej práce je na základe analýzy zhodnotiť ekonomiku Indie a posúdiť jej postavenie v regióne Ázie medzi ekonomikami daného regiónu prostredníctvom vybraných makroekonomických ukazovateľov a vybraných indexov a poukázať na súčasné problémy ekonomiky. Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 12 grafov a 8 tabuliek. Prvá kapitola je venovaná charakteristike rozvojových krajín, histórii a formovaniu štátu India, základnej charakteristike Indie a súčasnej ekonomickej a politickej situácii. V ďalšej časti sa charakterizuje hlavný cieľ, parciálne ciele a metodika vypracovania diplomovej práce. Záverečná kapitola sa zaoberá analýzou súčasnej ekonomiky Indie pomocou základných makroekonomických ukazovateľov a indexov, ktoré sú porovnané s ostatnými krajinami v regióne. Výsledkom riešenia danej problematiky je komplexný prehľad o súčasnom stave ekonomiky Indie v porovnaní s regiónom.

Kľúčové slová: India, Ázia, makroekonomické ukazovatele, zahraničný obchod, investície, indexy,

ABSTRACT

PAGÁČOVÁ, Michaela: *The position of India in Asia*. University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of International Trade. – Supervisor: Ing. Boris Baumgartner, PhD. – Bratislava: OF EU, 2019, 72p.

The aim of this master thesis is to analyze the economy of India and assess position in the region of Asia between the economies of the region through selected macroeconomic indicators and selected indices and to point out current problems of the economy. The thesis is divided into three chapters. It contains 12 graphs and 8 tables. The first chapter is devoted to the characteristics of developing countries, the history and formation of the state India, the basic characteristics of India and the current economic and political situation. In the next part is described the main goal, partial goals and methodology used in the thesis. The final chapter deals with the analysis of the current economy of India using basic macroeconomic indicators and indices, which are compared with other countries in the region. The result of solution in this thesis is a comprehensive overview of the current state on the economy of India compared to the region.

Key words: India, Asia, macroeconomic indicators, foreign trade, investments, indices,

Obsah

Úvod	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	13
1.1 Teoretické základy	13
1.2 História Indie	17
1.3 Geografia krajiny	20
1.4 Demografia a kultúra krajiny	21
1.5 Politická a hospodárska situácia Indie v súčasnosti	22
1.5.1 Kľúčové reformy a opatrenia	24
1.6 Postavenie Indie v Ázii, vzťahy so susednými krajinami	25
1.6.1 Čína.....	25
1.6.2 Bangladéš.....	26
1.6.3 Pakistan.....	26
1.7 India a jeho členstvo v medzinárodných organizáciách.....	27
1.8 Infraštruktúra.....	29
1.8.1 Dopravná infraštruktúra	29
1.8.2 Informačno-komunikačná infraštruktúra	31
1.8.3 Elektrická energia	32
1.8.4 Potravinová bezpečnosť	32
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	34
3 Výsledky práce a diskusia	35
3.1 Postavenie Indie v regióne na základe hrubého domáceho produktu	35
3.2 Postavenie Indie v regióne podľa exportu a importu	40
3.2.1 Export a import Indie	41
3.3 Postavenie Indie v regióne podľa prílevu priamych zahraničných investícií	45
3.4 Postavenie Indie v regióne podľa indexu ľudského rozvoja.....	47

3.5 Postavenie Indie podľa vybraných ukazovateľov	48
3.5.1 Prudký nárast obyvateľstva	48
3.5.2 Postavenie Indie podľa indexu korupcie	51
3.5.3 Postavenie Indie podľa rebríčku Doing business.....	52
3.5.4 Postavenie Indie podľa Indexu globálnej konkurencieschopnosti.....	55
3.5.5 Ratingové hodnotenie Indie	57
3.6 Silné a slabé stránky Indie.....	58
Záver	60
Zoznam použitej literatúry	63

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Celkové HDP krajiny a umiestnenie a podiel v regióne v roku 2018	35
Tabuľka 2 Obchodná bilancia zahraničného obchodu Indie a podiel na exporte Ázie za rok 2018.....	40
Tabuľka 3 Komoditná štruktúra exportu tovarov Indie za rok 2017	42
Tabuľka 4 Komoditná štruktúra importu tovarov Indie za rok 2017	42
Tabuľka 5 Hodnotenie korupcie vybraných ázijských krajín za rok 2018	51
Tabuľka 6 Skóre a umiestnenie Indie v rebríčku Doing Business 2019.....	53
Tabuľka 7 Hodnotenie Indexu globálnej konkurencieschopnosti Indie a vybraných ekonomík v roku 2018	55
Tabuľka 8 Ratingové hodnotenia Indie a vybraných ázijských krajín.....	58

Zoznam grafov

Graf 1 Vývoj HDP Indie v rokoch 1990-2018	36
Graf 2 Vývoj rastu HDP Indie v rokoch 1990-2018	38
Graf 3 Vývoj HDP na obyvateľa Indie v stálych cenách v rokoch 1990 až 2018.....	39
Graf 4 Vývoj exportu a importu Indie tovarov, obchodná bilancia v rokoch 2007-2018	41
Graf 5 Teritoriálna štruktúra exportu Indie za rok 2017.....	43
Graf 6 Teritoriálna štruktúra exportu Indie podľa jednotlivých regiónov za rok 2017	44
Graf 7 Teritoriálna štruktúra importu Indie za rok 2017	44
Graf 8 Teritoriálna štruktúra importu Indie podľa jednotlivých regiónov za rok 2017	45
Graf 9 Prílev a odlev PZI Indie od roku 2000 do 2017 (v mil. USD)	47
Graf 10 Vývoj populácie v Indii v rámci Ázie v rokoch 1990- 2018	50
Graf 11 Hodnotenie krajín Ázie podľa Indexu Doing Business 2019	54
Graf 12 Prehľad výkonnosti Indie v Global Competitiveness Index 4.0 za rok 2018 ..	56

Zoznam skratiek

AIIB- Asian Infrastructure Investment Bank

ASEAN- Združenie krajín juhovýchodnej Ázie

BIMSTEC- Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation

BRICS- Označenie spoločného hospodárskeho zoskupenia krajín Brazília, Rusko, India, Čína a Južná Afrika

CECA-Comprehensive Economic Cooperation Agreement

G20- Skupina 20. najväčších ekonomík sveta

GATT- Všeobecná dohoda o clách a obchode

GMO- Geneticky modifikované potraviny

GSP- Systém obchodných preferencií

HDP- Hrubý domáci produkt

IGC- Index of Global Competitiveness

MMF-Medzinárodný menový fond

NIIF- National Investment & Infrastructure Fund

OECD- Organizácia pre spoluprácu a rozvoj

OSN- Organizácia Spojených národov

PZI- Priame zahraničné investície

SAARC- Juhoázijské združenie pre regionálnu spoluprácu

SAFTA- South Asian Free Trade Area

SAPTA-The Agreement on SAARC Preferential Trading Arrangement

TFA- Trade Facilitation Agreement

USA- Spojené Štáty Americké

USD- Americký dolár

WTO- World Trade Organisation

Úvod

V súčasnosti sa rozvojové krajiny podieľajú takmer polovicou na svetovom obchode. Medzi tieto krajiny patrí aj India spolu s mnohými ďalšími krajinami z regiónu. Ázia s počtom obyvateľov 4,5 miliardy tvorí 60% svetovej populácie a je najrýchlejšie rastúcim regiónom. V posledných desaťročiach digitalizácia transformovala svetové hospodárstvo na komplexnejší celok, kde rozvojové ázijské krajiny boli súčasťou týchto nových zmien. Región sa transformuje rýchlym zavádzaním technológií, ale stále existujú medzi krajinami výrazné rozdiely. V posledných desaťročiach bola Čína hlavným aktérom, ktorá sa dostala do popredia globálnej ekonomiky, a v ďalších desaťročiach by sa tak malo hovoriť o Indii ako o globálnej ekonomickej veľmoci. India je šiesta najväčšia ekonomika na svete, ktorá by do roku 2030 mala preskočiť na tretie miesto a predbehnúť Nemecko a Japonsko. Význam Indie v posledných rokoch rastie, počet obyvateľov je druhá najľudnatejšia krajina sveta so stále zvyšujúcim sa počtom obyvateľov, ktorý determinuje rast HDP a narastajúcu strednú triedu.

Hlavným cieľom diplomovej práce je na základe analýzy zhodnotiť ekonomiku Indie a posúdiť jej postavenie v regióne Ázie medzi ekonomikami daného regiónu prostredníctvom vybraných makroekonomických ukazovateľov a vybraných indexov a poukázať na súčasné problémy ekonomiky.

Diplomová práca je rozdelená do troch hlavných kapitol. V prvej kapitole s názvom Súčasný stav riešenej problematiky doma aj v zahraničí sa budeme venovať všeobecnej charakteristike rozvojových krajín, histórii a formovaniu štátu India, základnej charakteristike Indie a charakterizujeme jej demografiu, kultúru, a súčasnú ekonomickú a politickú situáciu.

Druhá kapitola sa venuje hlavnému cieľu a parciálnym cieľom práce, ako aj metodike vypracovania diplomovej práce.

V tretej kapitole s názvom Výsledky práce a diskusia budeme analyzovať súčasnú ekonomiku Indie, pomocou základných makroekonomických ukazovateľov, ktoré porovnávame s ostatnými krajinami v regióne, aby sme vedeli správne zhodnotiť postavenie Indie v regióne. V ďalšej časti budeme analyzovať komoditnú a teritoriálnu štruktúru zahraničného obchodu Indie, aké sú významné odvetvia exportu Indie, a ktoré krajiny sú jej najdôležitejší obchodní partneri. Ďalej budeme analyzovať priame zahraničné

investície Indie, ktoré významné pomáhajú k rozvoju krajiny a skúmať indexy, podľa ktorých porovnáme postavenie Indie v regióne.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Hlavným cieľom prvej kapitoly je priblížiť pojem rozvojová krajina a definovať znaky, ktoré rozvojové krajiny určujú. V nasledujúcich podkapitolách si priblížime vznik samotnej Indie, jej históriu a formovanie sa na súčasný štát. Ďalej si charakterizujeme demografiu a kultúru krajiny, politickú a hospodársku situáciu. Načrtujeme si aké vzťahy má India s niektorými ázijskými krajinami a zhodnotíme jej infraštruktúru.

1.1 Teoretické základy

India patrí podľa WTO medzi rozvojové krajiny.¹ Preto by sme si mali vymedziť pojem rozvojová krajina a prečo medzi tieto krajiny India patrí.

Môžeme vymedziť niekoľko spoločných črt rozvojových krajín, i keď medzi jednotlivými krajinami existujú rozdiely:

- predošlá koloniálna závislosť,
- nízke HDP na obyvateľa,
- monokultúrna štruktúra ekonomiky,
- jednostranne zameraný charakter vývozu,
- technická zaostalosť v priemysle a poľnohospodárstve,
- závislosť od vonkajších zdrojov,
- celková zaostalosť dopravnej, sociálnej a informačnej infraštruktúry,
- prudký rast obyvateľstva.

Príčiny veľkej zaostalosti týchto krajín vyplývajú už z minulosti. V období kolonializmu dochádzalo k jednostranne orientovanému rozvoju krajiny a nedochádzalo ku komplexnému rozvoju krajiny. Krajiny sa vyznačujú pomerne nízkou ekonomickou úrovňou, ktorá je meraná hrubým domácom produktom krajiny a HDP na obyvateľa. S nízkym HDP súvisí aj štruktúra národného hospodárstva, ktorá sa v týchto krajinách vyznačuje vysokým podielom prvovýroby a priemyslu v štruktúre pracovnej sily. Pri rozvojových krajinách podiel pracovnej sily v poľnohospodárstve na celkovej zamestnanosti je asi 47%, pričom v rozvinutých krajinách asi 3%. Podiel pracovnej sily v poľnohospodárstve na celkovej zamestnanosti je v Indii 49%.² Medzi

---

¹ World Trade Organization. *World Trade Statistical Review 2018*. [online]. 2018. [cit. 2018-22-12]. s.17. Dostupné na: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2018_e/wts2018_e.pdf

² India Brand Equity Foundation. *Services Sector in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-24-9]. Dostupné na <https://www.ibef.org/industry/services.aspx>

problémy, ktoré charakterizujú zaostalosť Indie môžeme zahrnúť aj populačnú explóziu v súvislosti s výrobou potravín. Ak by populácia rástla rýchlejšie ako produkcia potravín, v ďalšom desaťročí môže nastať nedostatok potravín. Nadalej pretrváva ekonomická závislosť od rozvinutých krajín, ktorá sa prejavuje v teritoriálnej štruktúre, kapitálovej pomoci a v činnosti transnacionálnych korporácií. Rozvinuté krajiny sú stále hlavnými partnermi rozvojových krajín, ale nastáva aj zvýšenie podielu vzájomného obchodu medzi rozvojovými krajinami.³

V 70. rokoch minulého storočia sme mohli zaznamenať diferenciáciu rozvojových krajín v dôsledku hospodárskej krízy. Treba brať do úvahy aj zapojenie do medzinárodnej deľby práce, podiel vývozu a dovozu, ktorý je väčší vo viac rozvinutých rozvojových krajinách a to znamená, že vonkajšie dianie im čiastočne určuje ich rozvoj. V rámci rozvojového sveta môžeme rozdeliť rozvojové krajiny na šesť skupín:

1. Novoindustrializované krajiny, ktoré sa jedine vymanili zo začarovaného kruhu chudoby a rozvojom sa približujú k rozvinutým krajinám. Štruktúrou tvorby HDP sú krajiny charakterizované vysokým podielom služieb a priemyselnej výroby. Tieto krajiny sa zaraďujú do rozvojových krajín, ale berú sa ako osobitná skupina, pretože tieto krajiny dosahujú podobné makroekonomické ukazovatele ako priemyselne rozvinuté krajiny. Medzi rozvinuté krajiny sa však nezaraďujú, okrem Kórejskej republiky, ktorá je členom OECD. Do tejto skupiny patria niektoré krajiny juhovýchodnej Ázie a Latinskej Ameriky.
2. Rozvojové krajiny s veľkými zdrojmi strategických surovín, exportéri ropy. Práve táto skupina sa odčlenila v 70. rokoch od ostatných rozvojových krajín ich ekonomických postavením, finančným potenciálom. Prílev štátnych zdrojov ide najmä z exportu ropy a využívania iných prírodných zdrojov. Nevýhodou týchto krajín je citlivosť na výkyvy cien ropy, resp. iných prírodných zdrojov a vysoká závislosť od vyspelých krajín, vzhľadom na jednostrannú štruktúru ich vývozu. Dovážajú značnú časť spracovateľského priemyslu. Krajiny by mali diverzifikovať svoje hospodárstvo. V tejto skupine sú zaradené krajiny ako Saudská Arábia, Omán a Nigéria.

---

³ GAVALOVÁ, Viera. – BAUMGARTNER, Boris. *Ekonomika a obchodná politika rozvojových krajín*. 2.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. s.13-51. ISBN 978-80-225-3844-2.

3. Vyspelé rozvojové krajiny, ktoré majú pomerne diverzifikovanú a vyspelú priemyselnú štruktúru, ktorá zahŕňa aj výrobu vlastných výrobkov a prevahu polotovarov a výrobkov vo výrobe a vo vývoze. Ich exportná štruktúra je porovnateľná s vyspelými krajinami, v čoraz väčšej miere vyrábajú aj spracovateľsky sofistikovanejšie elektronické a elektrotechnické výrobky. Vyvážajú na svetový trh zväčša počítače, spotrebnú elektroniku, komponenty. Dovozy, ktorý je hradený vývozom alebo priamymi zahraničnými investíciami už je len postupne ako doplnkový tovar. Snahu o prekonanie zaostalosti sa snažia s rozširovaním a diverzifikáciou ekonomických vzťahov. Tieto krajiny sú úspešné so svojimi produktmi na zahraničných trhoch ich vysokou kvalitou produkcie. Do tejto skupiny krajín zaraďujeme Indiu, Pakistan, Egypt, Jamajku, Angolu, Alžírsko a iné.
4. Rozvojové krajiny s priaznivými prírodnými podmienkami alebo historickými pamiatkami. Krajiny, na ktorých sa cestovný ruch podieľa vo veľkej miere na HDP krajiny. Patria medzi nich africké krajiny ako Keňa, Zambia a Dominikánska republika.
5. Rozvojové krajiny s prírodnými podmienkami priaznivými pre pestovanie poľnohospodárskej produkcie. Produkcia niektorej poľnohospodárskej plodiny je hlavným zdrojom príjmov krajiny aj exportov. Tieto krajiny sa inak označujú aj ako banánové republiky a patria medzi ne krajiny na severe Latinskej Ameriky a krajiny Guinejského zálivu. Nemusia pestovať len banány, ale aj iné plodiny ako kávu, kakaové bôby a podobne.
6. Rozvojové krajiny, najchudobnejšie krajiny, ktoré sú slabo rozvinuté a aj geograficky znevýhodnené. Ide najmä o vnútrozemské a ostrovné štáty, krajiny nazývané ako najmenej rozvinuté krajiny. Ich charakteristika je monokultúrnosť ekonomiky, nedostatok finančných zdrojov a nerozvinutá priemyselná štruktúra, nedisponujú žiadnym prírodným zdrojom a nedisponujú priaznivými klimatickými podmienkami na pestovanie plodín. Aby sa tieto krajiny vymanili zo začarovaného kruhu chudoby, potrebujú na rast ekonomiky externú pomoc od zahraničných inštitúcií či štátov. Do skupiny najchudobnejších krajín patria krajiny subsaharskej Afriky.⁴

---

⁴ LIPKOVÁ, Ľudmila a kol. 2011. *Medzinárodné hospodárske vzťahy*. 1. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2011. s.80-81. ISBN 978-80-89393-37-4.

Podľa tohto rozdelenia krajín India patrí do tretej skupiny, vyspelé rozvojové krajiny s pomerne diverzifikovanou štruktúrou tvorby HDP.

Na to aby rozvojová krajina mohla prekonať ekonomickú zaostalosť je potrebných viac faktorov, ľudské zdroje, prírodné zdroje, tvorbu kapitálu a technológiu.

Ako jeden z hlavných faktorov na urýchlenie ekonomického rozvoja sa považujú ľudské zdroje. Vzdelaní a kvalifikovaní ľudia sa stávajú produktívnejší a pomáhajú k hospodárskemu rozvoju krajiny. Dôležité je taktiež zlepšovanie zdravia, negramotnosti, znižovanie chorobnosti a zabránenie úniku mozgov. Všetky tieto faktory umožňujú ľuďom žiť dlhšie a lepšie. Krajina so vzdelanejšími a zdravšími ľuďmi môže prejsť z jednoduchšej výroby na výrobu výrobkov s vyššou pridanou hodnotou.

Ďalší dôležitý faktor sú prírodné zdroje, a to hlavne orná pôda. Pestovanie plodín na ornej pôde je základom pre výživu obyvateľov a mnohé poľnohospodárske plodiny sa používajú ako vstupy do priemyselných odvetví. Poľnohospodárstvo by malo predstihovať rast počtu obyvateľstva.

Tvorba kapitálu je veľmi dôležitá, avšak v rozvojových krajinách nie sú schopní usporiť zo svojho národného dôchodku a musia byť závislí na zahraničných zdrojoch. V rozvojových krajinách nízka časť úspor slúži na základné domáce potreby a zabezpečenie bývania. Preto sa musia rozvojové krajiny zamerať na zahraničné krajiny, ktoré sú im schopné pomôcť a prinášajú tým na seba riziko zahraničného zadlženia a schopnosti splácania dlhov.

Jedným zo spôsobom ako zlepšiť ekonomickú pozíciu rozvojových krajín je prispôbiť sa vývojovým trendom vo svetovom hospodárstve. Jeden z najdôležitejších javov je veda a technika, ktoré hrajú dôležitú úlohu v rozvoji krajiny. Rozvojové krajiny sú závislé na dovoze techniky aj technológie. Riešenie problému zaostávania za rozvinutými krajinami ovplyvňuje množstvo bariér aj odlišná vyspelosť daných ekonomík. Bariérami môže byť nedostatok finančných zdrojov, pripravenosť ľudského kapitálu na jej využitie či absorpčná schopnosť ekonomiky. Tento problém by sa dal vyriešiť dvoma spôsobmi:

1. Ďalší dovoz techniky a nákup licencií a know-how
2. Vývoj vo vlastnom výskume, rozvoj vedeckovýskumnej základne.

Vlastná vedecko technická základňa by sa okrem vývoja vlastnej technológie mala zamerať aj na inováciu už vyvinutej dovážanej technológie.⁵

---

⁵ GAVALOVÁ, Viera. – BAUMGARTNER, Boris. *Ekonomika a obchodná politika rozvojových krajín*. 2.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. s.13-51. ISBN 978-80-225-3844-2.

1.2 História Indie

Začiatok dejín Indie začína na severozápade indického subkontinentu v údolí rieky Indus okolo roku 3000 p.n.l. Civilizácia známa ako harappská toto územie, ktoré je v súčasnosti Pakistan a západná India obývalo približne do 1500 p.n.l. O tejto civilizácii nebolo nič známe až do roku 1920, keď archeologické oddelenie Indie našlo pozostatky ruín dvoch miest Mohenjoradho a Harappa. Tieto pozostatky, v ktorých sa našli ruiny budov, domáce potreby, zbrane, zlaté a strieborné nástroje a hračky ukazujú, že v tomto období tu žila veľmi vyspelá mestská civilizácia, ktorá žila v dobre naplánovaných a dobre postavených mestách, ktoré boli taktiež centrá obchodu.⁶

Po ich zániku nastupuje obdobie Védскеj civilizácie, ktorá je pomenovaná podľa Vedas, staroindického jazyka hindských ľudí. Civilizácia sa rozvíjala popri rieke Saraswati, v oblasti v ktorej sa nachádzajú dnešné dva indické štáty Harayana a Pandžáb. Vedic je synonymum slova hinduizmus, ktorý je ďalším názvom pre náboženské a duchovné myslenie, ktorá sa vyvíjalo z Véd. Ďalšia éra, ktorá nasledovala bola budhistická, v ktorej žil Gautam Buddha, narodený 560 p.n.l. a podľa prameňov zomrel v jeho osemdesiatke v roku 480 p.n.l. Buddha bol zakladateľom budhizmu, filozofického a náboženského systému, ktorý sa vyvinul do veľkej kultúry v celej južnej a východnej časti Ázie. Počas jeho života existovalo 16 veľkých mocností, ktoré vládli v 7. a 6. storočí p.n.l. Okrem republík existovali v tomto období aj monarchické štáty, ktoré sa pustili do politiky rozširovania a absorbovania vedľajších štátov.

V roku 326 p.n.l. napadol indický subkontinent Alexander Veľký keď prekročil rieku Indus. Indovia boli porazení Macedóncami napriek tomu, že bojovali so slonmi, ktoré Macedónci predtým nikdy nevideli. Alexander zajaľ kráľa Porusa, avšak nezabil ho a dovolil mu vládnuť naďalej pod jeho dohľadom. Počas ťaženia na Indiu sa nevenoval len dobývaniu nového územia, ale taktiež vyhl'adával a diskutoval s filozofmi. Alexander je v Indii dodnes známy nielen ako dobyvateľ, ale aj ako filozof. Počas jeho ťaženia dosiahol rieku Indus v roku 325 p.n.l. a následne sa vrátil so svojou armádou naspäť na západ.⁷

Ďalšou etapou bola Mauryanská ríša, v ktorej politika, obchod a umenie pozdvihli ríšu. Bolo to obdobie zjednotenia jednotlivých kráľovstiev a došlo k jednotnému

---

⁶ Know India. *Culture and Heritage: Ancient History*. [online]. [cit. 2018-29-10] Dostupné na: <http://knowindia.gov.in/culture-and-heritage/ancient-history.php>

⁷ MURPHY, Anne. *India: A Historical Overview*. [online]. 2018. [cit. 2018-30-10] Dostupné na: <https://asiasociety.org/india-historical-overview>

vystupovaniu voči vonkajšiemu svetu. Ríša bola vedená silným vládcom Ashokom, ktorý vládol od Hindu Kush až po Bengálsko a rozšírila sa o Afganistan, Baluchistan a celú Indiu, s výnimkou malého priestoru na juhu Indie.⁸ Do jeho ríše patrilo i územie údolia Nepálu a Kašmíru. Jeho silná vláda bola ale nasledovaná menej schopnými vládcami, ktorí neudržali všetky kráľovstvá a začali sa osamostatňovať. Ďalšou dynastiou boli Guptovia, ktorej doba je popisovaná ako zlatý vek indickej histórie. Za vlády najslávnejšieho kráľa tejto dynastie Chandragupta I. sa kráľovstvo rozprestieralo do rieky Gangy až po Allahabad. Gupta dynastia skončila nájazdom Hunov.⁹

Nasledovala vláda Harshavardhanov počas ktorej došlo k upevneniu diplomatických vzťahov s Čínou. Staroveké dejiny Indie ukončuje dynastia Pallavas z Kanchi, počas ktorej došlo k veľkému rozkvetu umenia, architektúry a kultúry.

Stredoveká história Indie je silno spojená s islamským vplyvom a vládou v Indii. Začiatky stredovekej histórie Indie sú spojené s dynastiami Palas, Senas, Pratihara, Rashtrakutas a Chola. Dejiny stredovekej Indie sú späté taktiež s nástupom islamu v južnej Ázii. Obdobie medzi rokmi 1206 a 1526 v indickej histórii je známe ako obdobie Delhi sultanátu. Počas tohto obdobia sa za 300 rokov vystriedalo 5 dynastií.¹⁰

Mughalská ríša bola jedna z najväčších v Indii. Vládla stovkám miliónom ľudí a začala sa stávať jednotnou pod jednou nadvládou. Bola veľmi prosperujúca politicky i kultúrne. V tomto období India hlavne obchodovala s Afrikou, Osmanskou ríšou, Európou a Ďalekým východom. Pod zjednotenou Mughalskou ríšou bolo mnoho moslimských a hinduistických kráľovstiev spojených. Táto ríša sa začala rozpadáť v roku 1707. V tejto dobe začali čeliť Britom. Veľké dane a náboženská neznášanlivosť prispeli taktiež k oslabeniu ríše, ktorá bola nakoniec rozdelená na viac nezávislých štátov. Koniec Mughalskej ríše znamenal koniec stredovekej éry indickej histórie.¹¹

Obchodné spoločnosti v 17. storočí založili Európania, ktorý chceli získať hodváb a koreniny, a to hlavne Východoindickou spoločnosťou. Poslednou etapou pred súčasnými dejinami Indie je boj o slobodu s britskou nadvládou, ktorý prebiehal od roku 1857 do roku 1947. Briti vládli v Indii takmer 200 rokov. Prvá britská základňa v južnej Ázii bola založená v roku 1619 v Surat na severozápadnom pobreží. Neskôr v priebehu storočia

---

⁸ KINGFISHER editori. *Encyklopédia histórie sveta*. 1.vyd. Praha: OTTOVO nakladatelství, 2001. s. 57. ISBN 80-7181-568-3.

⁹ NAIK, Dashana. *A Walk Through the Ages: The History of India*. [online]. 2017. [cit. 2018-11-11]. Dostupné na: <https://www.toppr.com/bytes/history-of-india/>

¹⁰ KINGFISHER editori. *Encyklopédia histórie sveta*. 1.vyd. Praha: OTTOVO nakladatelství, 2001. s. 218-219. ISBN 80-7181-568-3.

¹¹ Know India. *Culture and Heritage: Ancient History*. [online]. 2018. [cit. 2018-29-10] Dostupné na: <http://knowindia.gov.in/culture-and-heritage/ancient-history.php>

otvorila Východoindická spoločnosť stále obchodné stanice v Madrase, Bombaji a Kalkate, pričom každá z nich bol pod ochranou domorodých vládcov.¹² Po bitke u Plassey Briti dosiahli politickú moc v krajine. Briti rozšírili ich vplyv do roku 1850 na dnešnú Indiu, Pakistan a Bangladéš. V roku 1856 bola britská moc pekne zakotvená. Neskôr začala narastať nespokojnosť v radách vojakov, intelektuálov, roľníctva a miestnych vládcov v dôsledku narastania nezamestnanosti kvôli rozpusteniu armád rôznych štátov, ktoré Británia vyhnala. Nezamestnanosť vyvrcholila vzburou v roku 1857.¹³ Ďalších 100 rokov dochádzalo k sústavným vzburám a bojom o získanie samostatnosti. Významnou osobnosťou bol Mahátma Gándhí, hinduista, ktorý zastával úplnú morálnu toleranciu, bratstvo všetkých náboženstiev, nenásilie a prostý život. V roku 1921 členovia národného kongresu vyzývali k občianskej neposlušnosti, kampani proti britskej koloniálnej vláde, ktorá mala spočívať bez násilia v kludných demonštráciách, ktorá nakoniec prerástla k nepokojom a zapálení policajnej stanice. Táto udalosť spôsobila, že Gándhí bol okamžite odvolaný z občianskej neposlušnosti a považoval to za svoje osobné politické zlyhanie. Bol zatknutý a väznený do roku 1924. V roku 1930 nasledoval ďalší boj o nezávislosť, v ktorom bol Gándhí nasledovaný obchodníkmi, remeselníkmi, poľnohospodármi i prostým ľudom. Mahatmá Gándhí bol opäť uväznený a dosiahnutie nezávislosti došlo až o 17 rokov neskôr v roku 1947.¹⁴

V roku 1947 sa India stala doménou v Britskom spoločenstve národov s Jawaharlalom Nehruom ako prvým predsedom vlády. Počas druhej svetovej vojny v Bengálsku zomrelo tri milióny ľudí. Nepriateľstvo medzi hinduistami a moslimami viedlo Britov k rozdeleniu britskej Indie, vytvorenie východného a západného Pakistanu, kde existovali moslimské väčšiny. Východný Pakistan sa neskôr osamostatnil ako Bangladéš. Problém medzi Pakistanom a Indiou bol po celú druhú polovicu 20. storočia oblasť Kašmíru, na ktorý si robili nárok obidva štáty. O oblasť Kašmír viedli India s Pakistanom tri vojny. India si nárokuje na celé územie a v súčasnosti ovláda približne 48% tejto oblasti, Pakistan 37 % a zvyšok ovláda Čína.¹⁵ Spory o hranice má India aj s Čínou, ktorá v roku 1962 viedla ku krátkej čínsko-indickej vojny. Počas studenej vojny India hlásala neutralitu, i keď po čínsko-indickej vojne sa zlepšili vzťahy so Sovietskym

---

¹² Indian Child. *History of India: An introduction to the History of India. An overview*. [online]. 1996. [cit. 2018-11-30]. Dostupné na: http://www.indianchild.com/history_of_india.htm

¹³ OWEN, Weldon. *Obrazový atlas sveta*. 1.vyd. Praha: OTTOVO NAKLADATELSTVÍ, 2004. s.121. ISBN 80-7360-259-8.

¹⁴ KINGFISHER editori. *Encyklopédia histórie sveta*. 1.vyd. Praha: OTTOVO nakladatelství, 2001. s.421. ISBN 80-7181-568-3.

¹⁵ STRNAD Jaroslav, a kol. *Dějiny Indie*. 1.vyd. Nakladatelství Lidové noviny: Praha. 2003. ISBN 978-8-0742-2241-2.

zväzom a narušili sa so Spojenými štátmi. India sa stala socialistickou demokratickou republikou v Spoločenstve národov po vyhlásení svojej ústavy v roku 1950. India síce zostala v Spoločenstve národov, ale zachováva si princíp neutrality. Po nezávislosti vládla strana Kongresu, strana Mahátha Gándhího a Jawaharlala Nehru, pod vplyvom Nehru a jeho dcéry a vnuka, s výnimkou dvoch krátkych období v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch.¹⁶ V roku 1974 v Indii prebehli jadrové skúšky, čím sa zaradila medzi jadrové veľmoci. Ekonomické reformy, ktoré posunuli Indiu k najrýchlejšie rastúcim ekonomikám začali v roku 1991.¹⁷

India je v súčasnej dobe federatívna republika pozostávajúca z 29 štátov, ku ktorým bolo pripojených šesť unijných území. India je parlamentnou demokraciou, existuje tu dvojkomorový parlament, tvorený dolnou komorou a hornou komorou.¹⁸ Exekutívnu moc má v rukách v krajine premiér.

1.3 Geografia krajiny

India sa nachádza v južnej Ázii. Tretinu jej hranice tvorí pobrežie, zo severozápadu hraničí s Pakistanom, na severe s Nepálom, Čínou a Bhutánom, na západe s Mjanmarskom. Bangladéš obklopuje India zo severu, západu aj východu a ostrovný štát Srí Lanka sa nachádza 65 kilometrov juhozápadne od indického pobrežia. Obmývajú ju vody Arabského mora na západe, Indického oceána z južnej časti a Bengálskeho zálivu na východe. Na severe krajiny sa nachádza Karakoram a zaľadnené vrchy Himalájí, ktoré prevyšujú 8000 m.n.m. Himaláje a pridružené východné územia zostávajú naďalej tektonicky aktívne a výsledkom je, že hory stále rastú a zemetrasenia v tejto oblasti sú sprevádzané zosuvom pôdy. Na hranici s Nepálom sa nachádza najvyšší vrch Indie, Kanchenjunga, ktorý je tretí najvyšší vrch sveta. Pod horami na juhu sa príkro zvažuje Indogangská nížina, nazývaná aj Severoindická nížina, čo je spoločné pomenovanie štyroch odlišných nížin: len severovýchodná časť nížiny z povodia Indusu presahuje do Indie, Ganga a jej prítoky tečú ďalšou nížinou, do Indie presahuje časť Bengálskej nížiny, posledná je nížina ktorou preteká Brahmaputra. V strede a na juhu krajiny sa nachádza Dekanská nížina, ktorá sa zvažuje od západu na východ. Na jej západe sa dvíha Západný Ghát obklopený nížinou Malabarského pobrežia. Na východe leží Východný Ghát, ktorý

---

¹⁶ Indian Child. *History of India: An introduction to the History of India. An overview*. [online]. 1996. [cit. 2018-11-30]. Dostupné na: http://www.indianchild.com/history_of_india.htm

¹⁷ STEIN, Burton. *A history of India*. John Wiley & Sons: United Kingdom, 2010. ISBN 978-1-4051-9509-6.

¹⁸ The Electoral Knowledge Network. *Electoral System*, [online]. 2018. [cit. 2018-10-29]. Dostupné na: <http://aceproject.org/epic-en/CDCountry?country=IN>

hraničí s Koromandským pobrežím. Súčasťou Indie sú ostrovy v Bengálskom zálive Andamany a Nikobary a v Arabskom mori Lakadivy.¹⁹ India je rozlohou siedma najväčšia krajina na svete.

1.4 Demografia a kultúra krajiny

Posledné sčítanie ľudu prebehlo v roku 2011, keďže v Indii dochádza k sčítaniu ľudu každých desať rokov. Počet obyvateľov za rok 2017 odhadom dosiahol 1 339 180 ľudí.²⁰ S počtom obyvateľom cez jednu miliardu sa po Číne zaraďuje na druhé miesto najľudnatejšej krajiny na svete. Do budúcnosti sa predpokladá, že India v nasledujúcich siedmich rokoch prebehne v populácii Čínu a stane sa tak najľudnatejšou krajinou sveta.²¹ Celková hustota obyvateľov je 450 osôb/km².²² Najvyššia hustota osídlenia je v oblastiach Delhi, Chandigarh a Puducherry, najnižšia v oblastiach Arunachal Pradesh, Kašmír a Mizoram.²³ V mestách žije 33,5% obyvateľov. V Indii žije vyše 2000 rôznych etnických skupín rozdelené do indoárijskej skupiny (Hindustánci, Pandžábeci, Maráthovci), drávidskej skupiny, Mundovia a horské skupiny v Himalájach. Podľa údajov môžeme rozdeliť jazyky do štyroch hlavných jazykových skupín, medzi ktoré patria Indoárijské jazyky, Drávidské jazyky, Sinotibetské jazyky a Austroázijské jazyky. V Indii sú oficiálne jazyky hindčina a angličtina a ďalších 20 úradných regionálnych jazykov.²⁴ V Indii vyznáva hinduizmus približne 80% obyvateľov, islam 13,4%, kresťanstvo 2,3%, sikhizmus 1,9%, budhizmus 0,8%, džinizm 0,4% a iné 0,7%.²⁵ Za 70 rokov svojej existencie India vykazuje výrazný pokles pôrodnosti, a v polovici 21. storočia pripadne na jednu ženu 1,9 pôrodu oproti šesť spred 70 rokov.²⁶ V produktívnom veku je 41,08% ľudí s priemerným vekom 27,9 roka

---

¹⁹ MAGULA, Anton. a kol. *Lexikón štátov a území sveta*. 3.vyd. Mapa Slovakia Plus: Bratislava, 2004. s.127. ISBN 80-8067-097-8.

²⁰ The World Bank. *Total population. India*. [online]. 2017. [cit. 2018-10-30]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=IN&type=points>

²¹ Times of India. *India's population to surpass that of China around 2024: UN*. [online]. 21.11.2017. [cit. 2018-12-4]. Dostupné na: <https://timesofindia.indiatimes.com/india/indias-population-to-surpass-that-of-chinas-around-2024-un/articleshow/59257045.cms>

²² The World Bank. *Population density. India*. [online]. 2017. [cit. 2018-10-30]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/EN.POP.DNST?end=2017&locations=IN&start=1961&type=points&view=map>

²³ Maps of India. *Top 10 Indian States with Highest Population Density*. [online]. 2017. [cit. 2018-10-30]. Dostupné na: <https://www.mapsofindia.com/top-ten/india-states/population-density.html>

²⁴ Ministry of Home Affairs. Government of India. *Scheduled Languages in descending order of speakers strength*. [online]. 2001. [cit.2018-10-30]. Dostupné na: http://www.censusindia.gov.in/Census_Data_2001/Census_Data_Online/Language/Statement4.aspx

²⁵ Maps of India. *Religions in India*. [online]. 2015. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.mapsofindia.com/maps/india/religionsinindia.htm>

²⁶ PRESSBURG, P. Adrian. India hľadá a nachádza partnerov. In: *Trend*. Bratislava: News and Media Holding, a.s, 2017. č.34, s.48-50. ISSN 1335-0684.

a v budúcnosti malo zvýšiť na 40 rokov.²⁷ V Indii je predpokladaná dĺžka života 68,8 roka, u žien 70,1 rokov a u mužov 67,6 rokov.

1.5 Politická a hospodárska situácia Indie v súčasnosti

India nikdy nebola silný štát. Pred desaťročím mala krajina hospodársky rast okolo 10% a uviedla na seba pozornosť vďaka tomu ako napredovala. Počas globálnej finančnej krízy si India viedla celkom dobre a zdalo sa, že sa stane rivalom Číny. Avšak nekompetencia v centre, zlá vláda a nával veľkých korupčných škandálov v obrane, energetickom a IT sektore spôsobili pokles rastu záujmu zo strany investorov. Taktiež sa k tomu pridala vysoká inflácia a vyberanie peňazí z bankového systému.²⁸

V roku 2014 vyhral voľby Narendra Modi, ktorý je v súčasnosti premiérom krajiny. Prioritami jeho vlády sa stali infraštruktúra, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, efektívnejšia vláda a investície do obrany. Voľby vyhral vďaka smelej vízie veľkej a mocnej Indie. Narendra Modi je členom Indickej ľudovej strany, ktorá sa zaraďuje medzi predstaviteľov hinduistického a národne orientovaného prúdu. Premiér sa snaží Indiu viesť tak, aby rozvíjala naplno svoj potenciál a dosiahla v druhej polovici storočia postavenie druhej najväčšej ekonomiky veľkosťou HDP v parite kúpnej sily. V počte obyvateľov bude pravdepodobne v polovici 21. storočia svetovou jednotkou, keď predbehne Čínu. Vláda sa snaží zlepšovať podnikateľské prostredie, otvárať ekonomiku, ale je nad jej sily, aby znížila antagonizmus medzi hinduistickým obyvateľstvom a moslimskou menšinou. I keď moslimovia tvoria len 15% z 1,3 miliardy obyvateľov, v absolútnych číslach je to cez 200 miliónov ľudí. Ak by moslimovia v Indii nadobudli počas vládnutia hinduistických nacionalistov dojem, že sú ich práva ignorované, môžu začať vytvárať vlastné komunity a uzatvárať sa tesnejšie do vlastnej komunity.²⁹

Indická ekonomika patrí medzi sedem najväčších na svete s rýchlim tempom rastu. Veľkosť trhu určuje vysoký stupeň diverzifikácie krajiny, ktorá má vysokú odolnosť voči externým vplyvom. V tomto roku by mal rast HDP opäť prekonať hranicu 7% HDP. Tento rast spôsobili ekonomické reformy, rast súkromnej spotreby či pokles ceny ropy. Indických domácich výrobcov v mnohých ohľadoch chráni vysoké clá a netarifné prekážky vstupu

---

²⁷ INDEX MUNDI. *India Demographics Profile 2018*. [online]. 2018 [cit. 2018-10-3] Dostupné na: https://www.indexmundi.com/india/demographics_profile.html

²⁸ SVOBODOVÁ, H. Valeria. *New focus on India: A CEE perspective for Investment, Business and Trade Development*. [online]. 2014. Studia commercialia Bratislavensia: Bratislava, 2014. roč.7, č. 27. s.417-425. ISSN 137-7493.

²⁹ PRESSBURG, P. Adrian. India hľadá a nachádza partnerov. In: *Trend*. Bratislava: News and Media Holding, a.s., 2017. č.34, s.48-50. ISSN 1335-0684.

na trh. Veľký význam v krajine má stále poľnohospodársky sektor, ktorý zamestnáva stále polovicu obyvateľstva, i keď na tvorbe HDP sa podieľa len 17% HDP. Bežný účet platobnej bilancie je dlhodobo záporný kvôli vysokej prevahe importu nad exportom. Avšak príliv investícií a remitencií zabezpečuje stály rast devízových rezerv.³⁰ Celková miera zadlženia klesá od roku 2002 na súčasnú dobu 69% HDP. Miera zahraničného dlhu klesla z 8 na 2,6% HDP. Rizikom by mohlo byť nesplácanie úverov v bankovom sektore so schopnosťou vlády zvládnuť súbor reformných krokov. Riziká súvisia tiež s cenou ropy, zvyšovanie vládnych výdavkov a tlakom na akceleráciu inflácie.³¹

Podľa OECD ekonomickej predpovede pre roky 2017-2022 by mal rast Indie pokračovať tempom 7,3%, vďaka zvýšeniu výdavkov domáceho obyvateľstva.³²

Vláda zvyšuje výdavky na infraštruktúru, dotácie a sociálne dávky s cieľom zaistiť si podporu voličov v nasledujúcich voľbách do dolnej komory v roku 2019. Snaží sa presadiť reformy, ktoré by pomohli udržať súčasné pozitívne trendy a zároveň riešiť dlhotrvajúce problémy. V aktuálnom roku sa počíta s vyšším finančným schodkom okolo 3,9% HDP. Po voľbách by mala nasledovať fiškálna konsolidácia a deficit by mal klesnúť na 3% HDP.

Daňový systém je relatívne zložitý, i keď v roku 2017 prebehla rozsiahla daňová reforma, ktorá zjednotila daň na tovar a služby, zvýšila daňovú základňu platcov nepriamych daní a zrušila najvyššie bankovky v krajine, čo by malo podporiť pokles korupcie a daňových únikov.³³ Zjednotením dane z tovarov a služieb by sa mal výrazne zjednodušiť vnútorný obchod medzi jednotlivými štátmi.

Základná iniciatíva vlády je Make in India z roku 2014, ktorá podporuje prílev priamych zahraničných investícií a zvyšovanie priemyselnej výroby. Vláda sa snaží stimulovať tvorbu pracovných miest najmä v odevnom, textilnom či kožiarskom priemysle, v oblasti infraštruktúry, ale aj v sektore služieb.³⁴ Vo vidieckych oblastiach je

---

³⁰ Zastupiteľský úrad ČR v Dili. *Souhrnná teritoriální informace Indie*. [online]. 2018. [cit. 2018-10-20]. Dostupné na: [http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2018/09/20/Nahled%20STI%20\(PDF\)%20Indie%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202018.164655955.pdf](http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2018/09/20/Nahled%20STI%20(PDF)%20Indie%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202018.164655955.pdf)

³¹ OBADI M. Salem, *Vývoj a perspektívy svetovej ekonomiky: Krehký posun z oblasti rizika do rastovej trajektórie*. Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied: Bratislava, 2017. s. 169-188. ISBN 978-80-7144-279-0.

³² OECD. *Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2018: Fostering Growth through Digitalisation*. OECD Publishing: Paris. 2018. s.43-45. ISBN 978-92-64-28617-7.

³³ OBADI M. Salem, *Vývoj a perspektívy svetovej ekonomiky: Krehký posun z oblasti rizika do rastovej trajektórie*. Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied: Bratislava, 2017. s.169-170. ISBN 978-80-7144-279-0.

³⁴ OBADI M. Salem, *Vývoj a perspektívy svetovej ekonomiky: Krehký posun z oblasti rizika do rastovej trajektórie*. Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied: Bratislava, 2017. s.169-188. ISBN 978-80-7144-279-0.

vysoká miera chudoby a to hlavne pre obmedzený prístup k základným službám ako elektrina či kanalizácia. V týchto oblastiach je problém hlavne s nízkou produktivitou a to najmä v sektore poľnohospodárstva, ktoré musia čeliť viacerým prekážkam ako fragmentácia pozemkov. Podľa OECD až dve tretiny poľnohospodárov pracuje na pozemku, ktorý má menej ako jeden hektár.³⁵ Fragmentácia pozemkov spôsobuje spomaľovanie zavádzania vedecko-technického pokroku v poľnohospodárstve, ktorá významne ovplyvňuje produktivitu v tomto odvetví. Prekážkou je i vstup farmárov na trh, ktorý je vo viacerých indických štátoch regulovaný. Obchodná politika so zahraničím je skôr protekcionistická s vysokými colnými sadzbami. Vláda sa chce zamerať skôr na podporu exportu s následným recipročným uvoľňovaním zahraničného obchodu. Za posledné volebné obdobie došlo k liberalizácii viacerých obmedzení pre priame zahraničné investície. V Indii je vymáhateľnosť práva relatívne dobrá, i keď časovo a byrokraticky veľmi náročná. Právny systém vychádza z britského systému, kde súdna moc je nezávislá, sudcovia sú vysoko kvalifikovaní, ale je ich nedostatok.

V Indii je pomerne vysoká náchylnosť k prírodným katastrofám, ktoré vyplývajú z veľkosti krajiny a klimatických zmien. Poľnohospodárstvo je závislé na monzúnovom období a veľkosti dažďov. Schodok obchodnej bilancie spôsobuje hlavne dovoz ropy a zemného plynu, kvôli čomu sa India snaží túto závislosť znížiť rozvojom obnoviteľných energetických zdrojov, hlavne solárnej energie. Bankový systém v Indii je do veľkej miery kontrolovaný štátom. Veľké banky boli znárodnené a ich podiel na trhu je dominantný. Pre zahraničné banky platí obmedzenie na trhu a ich podiel je preto relatívne malý.

1.5.1 Kľúčové reformy a opatrenia

Od roku 2014 boli predstavené reformné opatrenia vlády, ktoré by mali pomôcť k pokračovaniu tempa rastu HDP a zlepšovanie kvality života. Reformy sa týkali eliminovania čiernych peňazí v obehu, zvýšenia transparentnosti a zníženia byrokratickej záťaže. Reformy by mali zasiahnuť čo najväčší počet obyvateľov, hlavne vidiecke oblasti a zraniteľné skupiny. Za dôležitú reformu možno pokladať zrušenie schvaľovania PZI v takmer všetkých oblastiach, ktoré spôsobili nárast PZI do krajiny už v nasledujúcom roku. Deregulácia v oblasti PZI sa dotkla viacerých oblastí ako napríklad bankovníctva, železničnej dopravy, leteckého priemyslu, farmaceutického priemyslu či stavebníctva. Po deregulácii PZI bol zaznamenaný najvyšší nárast prílevu PZI v oblasti infraštruktúry

---

³⁵ OECD. *Economic Surveys: India 2017*. OECD Publishing: Paris, 2017. s.59. ISBN 978-92-64-26934.

a v sektore služieb. Napriek týmto opatreniam ostávajú regulačné opatrenia vo vzťahu k PZI stále vysoké v porovnaní s inými rozvíjajúcimi sa krajinami. Za pozitívne môžeme ale zhodnotiť, že v roku 2016 sa Indii podarilo zvýšiť prílev PZI do krajiny, napriek tomu že celkový objem PZI vo svete v roku 2016 klesol o 13%.³⁶

1.6 Postavenie Indie v Ázii, vzťahy so susednými krajinami

Za svoj mocenský rast na začiatku 90.rokov minulého storočia vďačí India najmä trom faktorom: ekonomickej liberalizácii a s ním spojený rýchlejší ekonomický rast, koniec studenej vojny a získanie jadrových zbraní. K týmto trom faktorom sa neskôr pridal aj štvrtý, porozumenie medzi Indiou a USA. India chcela v budúcnosti v južnej Ázii pôsobiť ako dominantná mocnosť. Rastúca ekonomika umožnila postupné navyšovanie výdavkov na obranu, ktoré ale boli sprevádzané mnohými korupčnými škandálmi. Medzinárodná organizácia Združenie južnej Ázie pre regionálnu spoluprácu založená v roku 1985, ktorej cieľom bolo rozvíjanie technologickej a ekonomickej spolupráce, mala byť nástrojom Indie k pôsobeniu na vlády susedných štátov. O tom, že India začala brať vážne svoju rolu garanta stability a obmedzovania vplyvu cudzích mocností, svedčí aj jej akcia voči menším susedom v tej dobe. Vojenský zásah na Srí Lanke a na Maldivách, blokáda Nepálu a podpora Bhutánu v spore s Nepálom o zavedení víz pre Nepálčanov. Okrem prijatia zodpovednosti za vývoj v regióne India sledovala vo všetkých zmienených prípadoch nepripustenie cudzích mocností pri krízových situáciách v regióne. Za jednu z najviac kľúčových faktorov určujúcu strategickú pozíciu Indie vo svete je považovaný obrat v zahraničnej politike USA v Ázii. V 90. rokoch boli USA znepokojení sledovaním úsilia Indie o posilnenie vlastných vojenských kapacít k dominantnému postaveniu v južnej Ázii a vyzývali Čínu k väčšiemu angažovaniu sa v tomto regióne. Neskôr však vnímali silnú Indiu ako potrebnú protiváhu k silnej Číne a zároveň ako mocnosť, ktorá môže pomôcť stabilizovať málo stabilný región južnej Ázie.³⁷

1.6.1 Čína

Za možno najchúlostivejšiu tému zahraničnej politiky Indie považovať súperenie so susednou Čínou. Stupňuje sa medzi nimi spor o náhornú plošinu Doklam, ktorá sa nachádza medzi Indiou, Čínou a Bhutánom. India má s týmto malým štátom zmluvu o ochrane jej štátnosti medzi Siliguským koridorom a Severovýchodnou oblasťou krajiny.

³⁶ OECD. *Economic Surveys: India 2017*. OECD Publishing: Paris, 2017. s. 58. ISBN 978-92-64-26934.

³⁷ FÜRST, Rudolf. a kol. *Vzestup Indie a Číny: Přichází asijské století?*, Zväzok 1, Ústav mezinárodních vztahů: Praha, 2011. s.33-46. ISBN 978-80-86506-84-5.

Na pobúrenie domácich a indickej vlády tam Čína začala stavať cestnú komunikáciu a označuje toto územie ako územie Južného Tibetu, o ktoré viedlo s Indiou pred piatimi rokmi vojnu o kontrolu nad ním.³⁸

1.6.2 Bangladéš

V roku 2006 prvýkrát India stratila pozíciu najväčšieho obchodného partnera v prospech Číny. India má s Bangladéšom nedoriešené otázky hraníc, utečencov a nevyslyšané požiadavky zo strany Bangladéša na bezcolný prístup na indický trh bráni prehlbovanie spolupráce s Indiou.

1.6.3 Pakistan

Príčinou nie veľmi priateľských vzťahov sa stalo rozdelenie Indie a Pakistanu v roku 1947. Krajiny sa rozdelili podľa náboženských hraníc, kde väčšina hinduistických oblastí sa stala súčasťou Indie a moslimských oblastí zas súčasťou Pakistanu. Niektoré mestá a oblasti boli rozdelené napoly a nastalo obrovské sťahovanie obyvateľov z jedného územia na druhé. Niekoľko kniežatských štátov rozhodovalo o tom, do ktorej krajiny sa majú zaradiť. Maharadža Kašmíru, ktorý bol hinduista, vládol prevažne moslimskému štátu Kašmír a zvolil si zaradenie Kašmíru do Indie. Od vyhlásenia nezávislosti obidva štáty medzi sebou trikrát bojovali. Oblasť Kašmíru spôsobuje naštrbenie vzťahov dodnes. Pri rozdelení 90% priemyslu a príjmov z daní pripadlo Indii, čo Pakistan veľmi oslabilo.³⁹ Vrcholní predstavitelia krajiny nemali žiadny verejný kontakt od začiatku roka 2016, kedy nastávajúce mierové rozhovory boli pozastavené po tom, čo ozbrojenci zaútočili na základňu indických vzdušných síl v blízkosti pakistanskej hranice. India naposledy v septembri 2018 zrušila schôdzku medzi svojim a pakistanským ministrom zahraničných vecí menej ako 24 hodín po tom, čo sa dohodli, čo by bol prvý kontakt na vysokej úrovni medzi krajinami za posledné tri roky.⁴⁰ Vo februári 2019 nastalo opätovné napätie medzi krajinami, keď sa v spornom regióne stal samovražedný bombový útok. Následne vojenské lietadlá oboch štátov vleteli na územie druhého štátu. Pakistanské vzdušné priestory a sčasti aj indické sa po pár dňoch uzatvorili. India komerčné lety po upokojení situácie

---

³⁸ PRESSBURG, P. Adrian. India hľadá a nachádza partnerov. In: *Trend*. Bratislava: News and Media Holding, a.s, 2017. č.34, s.48-50. ISSN 1335-0684.

³⁹ Know India. *Freedom Struggle..* [online]. 2018. [cit. 2018-5-12]. Dostupné na: <http://knowindia.gov.in/culture-and-heritage/freedom-struggle/quit-india-movement.php>

⁴⁰ The Guardian. *India cancels meeting with Pakistan at UN because of 'evil agenda'*. [online]. 2018. [cit. 2018-5-12]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2018/sep/21/india-and-pakistan-meeting-at-un-to-end-three-year-freeze>

následne obnovila, zatiaľ čo pakistanský vzdušný priestor ostal obmedzený celý marec 2019.⁴¹

1.7 India a jeho členstvo v medzinárodných organizáciách

India je členom mnohých medzinárodných organizácií ako OSN, WTO, MMF, G20, Svetovej banky, Ázijskej rozvojovej banky, Spoločenstva národov a aktívne pôsobí aj v zoskupení BRICS. India je členom WTO od jej vzniku roku 1995, a predtým bola členom jej predchodcu dohody GATT od júla 1948. V roku 2014 India odmietla podpísať globálnu obchodnú dohodu o zjednodušení obchodu TFA (Trade Facilitation Agreement). Dohoda by znamenala úspech v histórii WTO, ktorá by podľa niektorých odborníkov priniesla do svetovej ekonomiky až 21 miliónov pracovných miest.⁴² Vo februári 2017 nakoniec dohoda vstúpila do platnosti ratifikáciou dvoch tretín WTO členov, a v apríli 2016 India nakoniec túto dohodu ratifikovala. Podľa WTO sa odhaduje, že po úplnej implementácii TFA by sa mohli obchodné náklady znížiť o 14,3% a svetový obchod by sa zvýšil o jeden bilión ročne, pričom najväčšie zisky by mali mať najchudobnejšie krajiny.⁴³ I keď niektorí odborníci tvrdia, že TFA by nebola výhodná pre rozvojové krajiny, ale pravdepodobne by najviac z toho ťažili nadnárodné korporácie.⁴⁴ India je členom Juhoázijského združenia pre regionálnu spoluprácu (SAARC), ktorá vznikla v roku 1985. Cieľom organizácie je „*zlepšiť kvalitu života, urýchliť hospodársky rast, sociálny pokrok a kultúrny rozvoj v regióne, podporovať vzájomnú pomoc v hospodárskej, sociálnej, kultúrnej, technickej a vedeckej oblasti a posilňovať regionálnu integráciu.*“⁴⁵ V súčasnosti má osem členov: Maldivy, Nepál, Pakistan, Srí Lanku, Afganistan, Bangladéš, Bhután a Indiu. India je členom regionálnej organizácie BIMSTEC (Iniciatíva Bengálskeho zálivu pre viacsektorovú technickú a hospodársku spoluprácu), ktorá bola založená v roku 1997 a má sedem členov, krajiny ktoré sa nachádzajú v Bengálskom

---

⁴¹ SME. *Pakistan opäť otvoril svoj vzdušný priestor*. [online]. 2019. [cit. 2019-3-29]. Dostupné na: <https://svet.sme.sk/c/22085174/pakistan-opatovne-otvoril-svoj-vzdusny-priestor.html>

⁴² DURDEN, Tyler. *India Slams US Global Hegemony by Scuttling Global Trade Deal, Puts Future of WTO in Doubt*. ZeroHedge. [online]. 8.1.2014. [cit. 2018-11-1]. Dostupné na: <https://www.zerohedge.com/news/2014-08-01/india-slams-us-global-hegemony-scuttling-global-trade-deal-puts-future-wto-doubt>

⁴³ World Trade Organization. *Trade Facilitation*. [online]. 2017. [cit. 2018-12-2]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/tratop_e/tradfa_e/tradfa_e.htm

⁴⁴ The Guardian. *World Trade Organisations Future in doubt after India blocks trade deal*. [online]. 1.8.2014. [cit. 2018-11-1]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2014/aug/01/wto-future-doubt-india-blocks-deal>

⁴⁵ SAARC. *About SAARC*. 2018. [online]. 2018. [cit. 2018-30-11]. Dostupné na: <http://saarc-sec.org/about-saarc>

zálive, ich cieľom je vytvorenie zóny voľného obchodu.⁴⁶ V júni 2017 India a Pakistan vstúpili do Šanghajskej organizácie spolupráce, ktorá vznikla v roku 2001. Zakladajúcimi členmi boli v roku 1996 ako Šanghajska päťka Čína, Kazachstan, Kirgizská republika, Ruská federácia, Tadžikistan, a v roku 2001 sa pripojil Uzbekistan a vytvorila sa Šanghajska organizácia spolupráce. *„Hlavným cieľom organizácie je efektívna spolupráca v politike, obchode, ekonomike, vede, technológii a kultúre, na udržanie a zabezpečenie mieru a stability v regióne a smerom k vytvoreniu demokratického, spravodlivého a nového politického a hospodárskeho poriadku.“*⁴⁷

India je signatárom dohody o Juhoázijskej zóne voľného obchodu (SAFTA), ktorá bola dosiahnutá v roku 2004 a zahŕňa osem krajín Indiu, Afganistan, Bangladéš, Bhután, Maldivy, Nepál, Pakistan a Srí Lanku. Predchodcom tejto dohody bola Dohoda o preferenčnom obchode (SAPTA), ktorá vstúpila do platnosti v roku 1995 s cieľom podporovať a udržiavať vzájomnú obchodnú a hospodársku spoluprácu v rámci regiónu SAARC prostredníctvom výmeny koncesíí.⁴⁸

India má podpísané dohody o voľnom obchode s viacerými krajinami ako Južná Kórea, Thajsko, Srí Lanka, Singapur, Bhután a Nepál. Preferenčné obchodné dohody má podpísané s Čile, Afganistanom a MERCOSUROM. India po novom podpisuje namiesto klasickej dohody o voľnom obchode dohodu o komplexnej hospodárskej spolupráci (CECA), ktorá je integrovaným balíčkom dohôd, ktoré zahŕňajú obchod s tovarom, službami, investíciami a hospodársku spoluprácu v oblasti vzdelávania, vedy a techniky a duševného vlastníctva.⁴⁹ Tieto dohody má podpísane s Japonskom, Malajziou, a regionálnym zoskupením ASEANOM. India v súčasnosti pracuje na dohodách s EÚ, Austráliou a Kanadou, kde sa niektorí domnievajú, že dohody sa naschvál zdržiavajú a naťahujú, pretože India má strach, že by nastal väčší import do krajiny. Záujem o podpísanie dohody o voľnom obchode prejavili i Čína, Rusko a Švajčiarsko.

---

⁴⁶ BIMSTEC. *About BIMSTEC*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: https://bimstec.org/?page_id=189

⁴⁷ The Shanghai Cooperation Organisation. *About SCO*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-30]. Dostupné na: http://eng.sectsc.org/about_sco/

⁴⁸ South Asian Association for Regional Cooperation. *Agreement On South Asian Free Trade Area Safta*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-30]. Dostupné na: http://saarc-sec.org/digital_library/detail_menu/agreement-on-south-asian-free-trade-area-safta

⁴⁹ The International Trade Administration. U.S. Department of Commerce. *India - Trade Agreements*. [online]. 10.10.2018. [cit. 2018-11-30]. Dostupné na: <https://www.export.gov/article?id=India-Trade-Agreements>

1.8 Infraštruktúra

India je obrovská krajina, ktorá potrebuje vybudovať infraštruktúru v krajine na dobrú úroveň, aby mohla byť konkurencieschopná v medzinárodnom obchode. India má v zahraničnom obchode v porovnaní s inými štátmi niekoľko nevýhod. Medzi najproblematickejšie sa javia vyššie náklady a dlhší čas potrebný na prepravu tovaru. Pre porovnanie môžeme uviesť náklady na prepravu tovaru v Číne, ktoré sú 2,5 USD na jeden kilometer, pričom v Indii je to až 7 USD.

1.8.1 Dopravná infraštruktúra

Podľa stránky indickej vlády je infraštruktúra hlavným odvetvím, ktorý poháňa celkový rozvoj hospodárstva krajiny. Sekretariát pre infraštruktúru je zapojený do iniciovania politik, ktoré zabezpečujú vytvorenie infraštruktúry v krajine. Tá sa hlavne zameriava na obnoviteľné zdroje energie, mosty, priehrady, cesty, diaľnice a rozvoj mestskej infraštruktúry.⁵⁰ Logistické odvetvie ročne rastie o 10% a očakáva sa, že v rokoch 2019-2020 dosiahnu PZI 21,5 miliárd USD. Sektor infraštruktúry je jeden z najväčších, ktorý priťahuje PZI do krajiny. V júni 2017 Investičná banka pre ázijskú infraštruktúru (AIIB) oznámila investíciu vo výške 200 miliónov USD do Národného fondu pre investície a infraštruktúru. Vláda Indie v roku 2017 zvýšila výdavky na infraštruktúru oproti predchádzajúcemu roku o 24%. Rozpočet prvý krát zahrňoval obrovské výdavky aj na železnice.⁵¹ Indická vláda oznámila v rozpočte na 2018-2019 rozdelenie približne 22,8 miliardy USD na železnice, a takmer 600 miliónov USD na projekt Green Energy Corridor spolu s ďalšími projektmi v oblasti veternej a solárnej energie. Sektor infraštruktúry sa dostal do zoznamu sektorov, kde na PZI je udelený automatický schvaľovací proces.

India by sa mala stať tretím najväčším leteckým trhom v počte cestujúcich v roku 2024. Letecká doprava v Indii je pomerne rozšírená a používa sa na prepravu medzi väčšími mestami. Indický letecký priemysel je z veľkej časti stále nevyužitý s obrovskými príležitosťami na rast, keďže letecká doprava je pre väčšinu obyvateľov stále nákladná.⁵² Každý rok rastie dopyt po leteckej doprave a zvyšuje sa dopyt po výstavbe nových letísk, modernizácii a zvyšovanie kapacity existujúcich letísk.

---

⁵⁰ Government of India. *Infrastructure*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.india.gov.in/topics/infrastructure>

⁵¹ OECD. *Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2018: Fostering Growth through Digitalisation*. OECD Publishing: Paris, 2018. ISBN 978-92-64-28617-7.

⁵² India Brand Equity Foundation. *Indian Aviation Industry*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/indian-aviation.aspx>

V Indii je najrozšírenejšia cestná doprava, ktorou sa dá dostať relatívne všade. Cestná infraštruktúra v Indii je jednou z najväčších cestných sietí na svete, ktorá presahuje 5,5 milióna kilometrov ciest. Cestná sieť prepravuje 64,5% všetkého tovaru v krajine a 90% osobnej dopravy v Indii je využívaných práve cestnou dopravou. Vo veľkých mestách je cestná doprava pomerne hustá a zdĺhavá. Národná diaľničná sieť Indie by mala v roku 2019 pokryť 50 000 kilometrov. Vláda si dala cieľ do marca 2019 vybudovať 300 nových diaľničných projektov. Iba 24% vnútroštátnych diaľnic v Indii je štvorpruhových, a preto existuje obrovský priestor na zlepšenie a investície. V rokoch 2017-2018 sa výstavba vnútroštátnych diaľnic zvýšila o 20%.⁵³ V prvej polovici roku 2018 sa vybudovalo 9 829 kilometrov diaľnic, čo je v priemere 26,93 kilometra za deň. Počas nasledujúcich piatich rokov sa indická vláda rozhodla investovať do výstavby nových ciest a diaľnic 107 miliárd USD.⁵⁴

V súčasnosti nastáva boom železničnej dopravy, rozvíja sa nákladná železničná doprava a prebieha výstavba dvojtraťovej železnice. Súčasná železničná sieť je zastaralá a potrebuje investície. Indická železničná sieť patrí medzi najväčšie na svete, a sieť železníc je na úseku viac ako 115 000 kilometrov, ktorá prepraví denne 23 miliónov pasažierov a tri milióny ton nákladu. Železničná doprava sa stala preferovanou dopravou automobilových spoločností v krajine v automobilovom priemysle, ktorý vzrástol o 16% v rokoch 2017-18. Od augusta 2018 prebieha alebo sa pripravuje 22 železničných projektov mesta, taktiež aj na výstavbu inteligentných miest, okrem toho umožnila PZI do tohto sektoru a očakáva ďalšie investície od domácich aj zahraničných spoločností do železničných projektov. Železničnou dopravou sa v Indii z Delhi dostaneme do Mumbai za 14 hodín, pričom podobná vzdialenosť v Číne z Pekingu do Shangaiu trvá len štyri hodiny.⁵⁵

Podľa ministerstva námornej dopravy sa približne 95% objemu medzinárodného obchodu Indie a 70% hodnoty uskutočňuje prostredníctvom námornej dopravy. I napriek tomu je v lodnej doprave problematická najmä nevhodná infraštruktúra a kapacitné obmedzenia. Lode, ktoré prevážajú tovar z Číny majú kapacitu okolo 19 000 kontajnerov, zatiaľ čo priemerná nákladná loď v Indii má kapacitu okolo 5 000 kontajnerov. Indické prístavy nie sú pripravené na zvyšovanie kapacity, a v súčasnosti je potrebná prekládka pri exporte tovaru do Veľkej Británie či USA. India má 12 veľkých a ďalších 200 malých

---

⁵³ India Brand Equity Foundation. *Infrastructure sector in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/infrastructure-sector-india.aspx>

⁵⁴ India Brand Equity Foundation. *Road infrastructure in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/roads-india.aspx>

⁵⁵ India's economy: Chugging along. In: *The Economist*. 2018, vol. 426. n. 9085. s. 74.

a stredných prístavov, plánuje sa výstavba ďalších šesť mega prístavov. V tomto sektore umožnila vláda tiež 100% automatický schvaľovací proces pre projekty výstavby a údržby prístavov. Vláda sa snaží o rozvoj odvetvia vnútrozemskej vodnej dopravy ako alternatívu cestných a železničných trás na prepravu tovaru do národných prístavov, a dúfa že priláka súkromné investície do sektora.⁵⁶ Špeciálne ekonomické zóny boli vybudované v blízkosti veľkých prístavov. V Indii je niekoľko nákladných medzinárodných prístavov v mestách Cochin, Goa, Kolkata, Mumbai, Kandla, Mormugao a Chennai.⁵⁷

1.8.2 Informačno-komunikačná infraštruktúra

Internet v Indii používa približne 29,5% obyvateľstva.⁵⁸ India je s počtom 493,9 milióna internetových účastníkov od marca 2018 druhým najväčším trhom z hľadiska používateľov internetu. Zvýšenie v používaní mobilného telefónu a pokles poplatkov na dáta v priebehu nasledujúcich piatich rokov spôsobí pribudnutie 500 miliónov nových používateľov internetu a vytvorí príležitosti pre nové podniky v Indii. Očakáva sa, že mesačné využívanie dát sa zvýši z 3,9 GB v roku 2017 na 18 GB do roku 2023. Trh s inteligentnými telefónmi v Indii sa medziročne zvýšil o 14% na celkovo 124 miliónov zásielok v roku 2017. Viac cenovo dostupných telefónov a nižšie sadzby by mali viesť k rastu v indickom telekomunikačnom priemysle. Počas prvého štvrťroku 2018 sa India stala najrýchlejším rastúcim trhom mobilných aplikácií na svete. Oddelenie informačných technológií má v úmysle zriadiť viac ako jeden milión spoločných internetových centier v Indii podľa národného plánu elektronickej správy. Indická vláda zaviedla program Digitálna India, v rámci ktorého budú všetky oblasti ako zdravotná starostlivosť, maloobchod a iné prepojené cez internet. Vláda taktiež odhalila Národný digitálny komunikačný program v septembri 2018, ktorá má za cieľ prilákať investície v hodnote 100 miliárd USD a vytvorí štyri milióny pracovných miest v tomto sektore do roku 2022.⁵⁹

---

⁵⁶ India Brand Equity Foundation. *Shipping Industry & Ports in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/ports-india-shipping.aspx>

⁵⁷ Zastupiteľský úrad ČR v Dillí. *Souhrnná teritoriální informace Indie*. [online]. 2018. [cit. 2018-10-20]. Dostupné na: [http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2018/09/20/Nahled%20STI%20\(PDF\)%20Indie%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202018.164655955.pdf](http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2018/09/20/Nahled%20STI%20(PDF)%20Indie%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202018.164655955.pdf)

⁵⁸ Sustainable Development Solutions Network. 2018. *SDG Index and Dashboards Report 2018: India*. [online]. 2018. [cit. 2018-12-4]. Dostupné na: https://www.dropbox.com/sh/10wvvy9dfbl0pkb/AADBZZfwEJmD6GknRlSv9xp7a?dl=0&fbclid=IwAR11bnkxvkANWF6olA0-SWL38CiYW9VLbwy-6dGbniFXWkkZUOX_It_ia4k&preview=INDIA.pdf

⁵⁹ India Brand Equity Foundation. *Telecom industry in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/telecommunications.aspx>

1.8.3 Elektrická energia

Indický energetický sektor je jeden z najrozmanitejších na svete. Zdroje rozsahu výroby energie sú od konvenčných zdrojov, ako uhlie, zemný plyn, ropa, vodná a jadrová energia, až po nekonvenčné zdroje, ako sú veterné, solárne a poľnohospodárske odpady. Dopyt po elektrickej energii v krajine sa rýchlo zvýšil a aj v ďalších rokoch sa očakáva nárast. V súčasnosti má 79,2% obyvateľov prístup k elektrickej energii.⁶⁰ Na uspokojenie narastajúceho dopytu po elektrickej energii je potrebný masívny prírastok inštalovanej elektrickej energie. Vláda plánuje dosiahnuť energiu pre všetkých do roku 2019, aby urýchlila zvýšenie kapacity v krajine. Indická vláda je odhodlaná zvýšiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie, uskutočňuje rôzne projekty udržateľnej energetiky a výrazne podporuje zelenú energiu. Taktiež pripravuje projekt prenájmu strechy s podporom cieľa vytvoriť v roku 2022 energiu cez solárne strešné projekty s výkonom 40 gigawattov.⁶¹ India by sa mohla stať prvou krajinou, ktorá bude používať LED diódy na všetky osvetlenia do roku 2019, čím by ušetrila približne 3,2 miliardy USD. Indická vláda podniká niekoľko krokov a iniciatív, ako je desaťročné oslobodenie od daní pre projekty týkajúce sa solárnej energie, aby dosiahli ciele v oblasti obnoviteľnej energie. Očakáva sa, že do roku 2040 sa približne 49% celkovej elektriny bude vyrábať z obnoviteľných zdrojov energie, mali by sa využívať viac efektívne batérie, ktoré vedia znížiť náklady na solárnu energiu o 66% percent v porovnaní s bežnými nákladmi.⁶²

1.8.4 Potravinová bezpečnosť

S demografickým vývojom nastáva do budúcnosti aj otázka potravinovej bezpečnosti a využívanie geneticky modifikovaných potravín (GMO). India v súčasnosti skúma možnosť využitia modifikovania genetickej informácie pri viacerých druhoch plodín. Od roku 2002 je v Indii schválené používanie geneticky modifikovanej odrody bavlny, pričom táto modifikovaná bavlna sa do roku 2014 pestovala na 92% celkovej pestovateľskej plochy bavlníka v krajine. V osive je implantovaná baktéria, ktorá ničí najväčšieho škodcu bavlníka, čiernopásku bavlníkovú. Úrodnosť bavlny sa zvýšila od roku 2000, kde dosahovala 190kg/ha až na 461kg/ha v roku 2015, čím sa stonásobila úroda bavlny

---

⁶⁰ Sustainable Development Solutions Network. 2018. *SDG Index and Dashboards Report 2018: India*. [online]. 2018. [cit. 2018-12-4]. Dostupné na: https://www.dropbox.com/sh/10wvvy9dfbl0pkb/AADBZZfwEJmD6GknRlSv9xp7a?dl=0&fbclid=IwAR11bnkxvkANWF6olA0-SWL38CiYW9VLbwy-6dGbnlFXWkkZUOX_Ia4k&preview=INDIA.pdf

⁶¹ India Brand Equity Foundation. *Power Sector in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/power-sector-india.aspx>

⁶² New Energy Outlook 2017. Bloomberg. [online]. 2017. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: https://www.unescap.org/sites/default/files/Session%201-2.%20Ali%20Izadi-Najafabadi_BNEF.pdf

v krajine. V rokoch 2016 až 2017 sa India stala najväčším producentom bavlny na svete.⁶³ Viac ako 90% mestskej populácie má prístup k pitnej vode a viac ako 60% obyvateľstva má prístup k základnej sanitácii. Podľa Svetovej banky žiadne indické mesto nedostáva vodu cez potrubie 24 hodín denne. K vode z potrubia má prístup menej ako 50% obyvateľov.⁶⁴

---

⁶³ OBADI M. Salem, *Vývoj a perspektívy svetovej ekonomiky: Krehký posun z oblasti rizika do rastovej trajektórie*. Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied: Bratislava, 2017. s.183-186. ISBN 978-80-7144-279-0.

⁶⁴ The World Bank. 2011. *Urban Water Supply in India*. [online]. 2011. [cit. 2018-1-11]. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2011/09/22/urban-water-supply-india>

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom práce je na základe analýzy zhodnotiť ekonomiku Indie a posúdiť jej postavenie v regióne Ázie medzi ekonomikami daného regiónu prostredníctvom vybraných makroekonomických ukazovateľov a vybraných indexov a poukázať na súčasné problémy ekonomiky.

Na splnenie hlavného cieľa sme si vybrali štyri nasledovné parciálne ciele. Prvým parciálnym cieľom je oboznámiť sa so základnou charakteristikou rozvojových krajín a príčinami ekonomickej zaostalosti Indie. Ďalším parciálnym cieľom je oboznámiť sa s Indiou, jej históriou, geografiou, demografiou, kultúrou a súčasnou politickou situáciou. Tretím cieľom je porovnanie Indie s krajinami Ázie pomocou makroekonomických ukazovateľov, a to HDP, zahraničným obchodom, vymedziť hlavné komodity a obchodných partnerov Indie a PZI. Štvrtým parciálnym cieľom je porovnanie podnikateľského prostredia Indie s ostatnými ekonomikami Ázie prostredníctvom vybraných ukazovateľov ako index ľudského rozvoja, vývojom populácie, korupciou, podnikateľskou úrovňou, konkurencieschopnosťou, ratingovým hodnotením a zhodnotením silných a slabých stránok Indie.

K napísaniu diplomovej práce sme potrebovali zozbierať viaceré zdroje, podľa ktorých sme zostavili osnovu práce. Pomocou abstrakcie sme si vybrali najdôležitejšie témy, na ktoré sme sa rozhodli v diplomovej práci zamerať. Jednotlivé pramene a zdroje, ktoré sme potrebovali, sme preskúmali pomocou analýzy.

V prvej kapitole sme použili hlavne knižné zdroje a encyklopédie. Z internetových zdrojov sme získali informácie hlavne zo štatistických údajov Svetovej obchodnej organizácie, vládnych organizácií Indie a údaje z Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj(OECD) a použili hlavne metódu analýzy a syntézy.

V tretej kapitole je použitá najmä analýza, ktorá bola využitá v podkapitole o zahraničnom obchode, priamych zahraničných investíciách a HDP. Komparáciu sme použili hlavne v podkapitolách, kde sme Indiu porovnávali s ostatnými krajinami Ázie, pomocou indexov a ratingových hodnotení. Zdroje k týmto podkapitolám sme čerpali hlavne zo štatistických databáz OECD, Svetovej banky, Svetovej obchodnej organizácie a UNCTAD. Užitočné boli aj databázy svetových ratingových agentúr. Poznatky do tretej kapitoly sme doplnili grafmi a tabuľkami pre väčší prehľad štatistických údajov. Na záver sme použili syntézu na hodnotenie silných a slabých stránok Indie.

3 Výsledky práce a diskusia

India je v súčasnosti najväčšia svetová demokracia a podľa OSN odhadov v roku 2028 predbehne Čínu v počte obyvateľov. Ako narastajúca ekonomická veľmoc a štát vlastniaci nukleárnu zbraň, sa India stala dôležitou regionálnou mocnosťou. V roku 2014 v parlamentných voľbách vyhrala strana Narendra Modiho a získala parlamentnú väčšinu. India slúži nielen ako strategická brána do južnej Ázie, ale aj ako základňa pre mnohé hospodárske príležitosti. India vo svojej politike znova oživila bilaterálne a multilaterálne väzby s inými ekonomikami južnej Ázie. Avšak stále rieši aj obrovské sociálne, hospodárske a environmentálne problémy. Ako člen SAARC India zohráva významnú úlohu v regionálnej spolupráci. V tretej kapitole porovnáme hospodárske postavenie Indie v rámci Ázie s ďalšími vybranými krajinami. Indiu porovnáme ukazovateľmi ako HDP, HDP p.c., rastom HDP, vývojom priamych zahraničných investícií a štruktúrou zahraničného obchodu.

3.1 Postavenie Indie v regióne na základe hrubého domáceho produktu

Hrubý národný produkt Indie v absolútnych hodnotách mal v roku 2018 hodnotu 2,96 bilióna USD, čím sa stáva tretia najväčšia ekonomika v rámci Ázie a predstavuje 9,3% HDP Ázie. V tabuľke 1 môžeme vidieť, že pred Indiou sa nachádza len Čína a Japonsko.

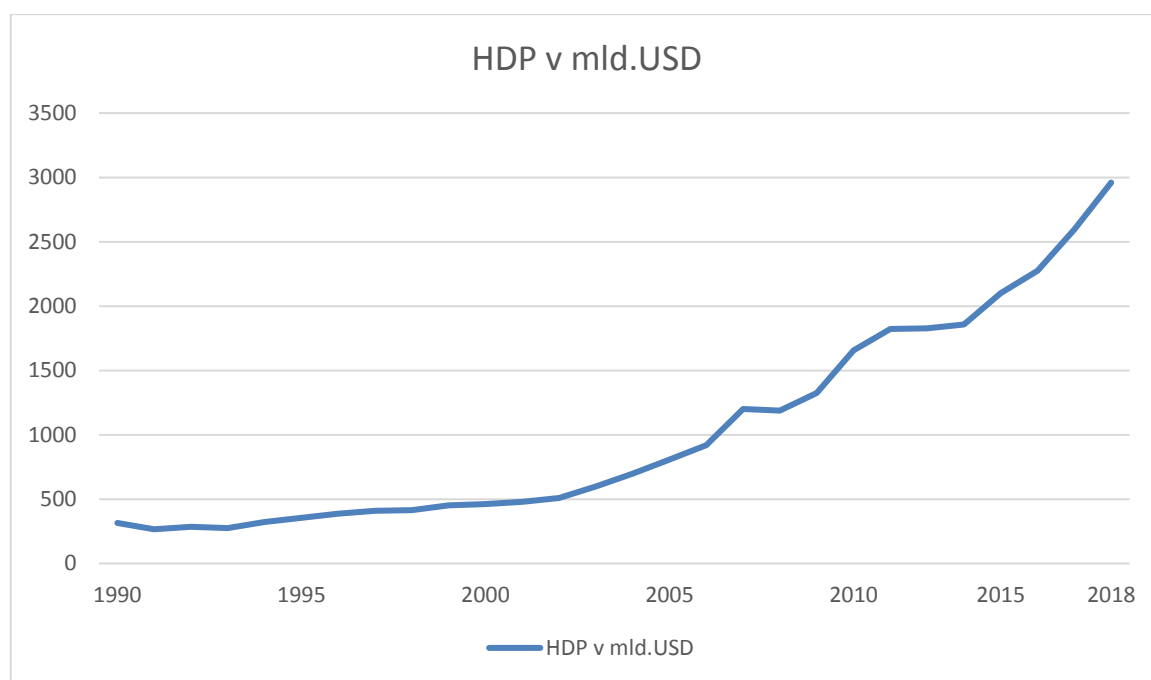
Tabuľka 1 Celkové HDP krajiny a umiestnenie a podiel v regióne v roku 2018

	Krajina	HDP bil. USD	% podiel Ázie
1.	Čína	14,17	44,7
2.	Japonsko	5,22	16,4
3.	India	2,96	9,3

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov IMF: *GDP, current prices*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-11].
Dostupné na: <https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPD@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD/APQ/IND>

Graf 1 ukazuje vývoj HDP Indie medziročne od roku 1990 až po rok 2018. Od roku 1990 do roku 2000 môžeme vidieť pomalý rast, ktorý začal značne stúpať po roku 2000 kedy sa obnovili hospodárske reformy. India by sa mala stať druhou najväčšou ekonomikou hneď po Číne do roku 2030. Na grafe 1 môžeme vidieť, že celkové HDP Indie bolo mierne ovplyvnené hospodárskou krízou v roku 2008, a nastal pokles HDP oproti predchádzajúcemu roku.

Graf 1 Vývoj HDP Indie v rokoch 1990-2018

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov IMF: *GDP, current prices, India*. [online]. 2019 [cit. 2019-3-30]. Dostupné na: <https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPD@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD/%20APQ/IND>

Graf 2 predstavuje percentuálnu zmenu HDP od roku 1990 do roku 2018. Prepád v roku 2008 bol spôsobený celosvetovou neistotou a finančnou krízou a významný nárast v roku 2009, vďaka vysokému prílevu kapitálu, ktorý „je pripisovaný masívnemu kvantitatívnemu uvoľňovaniu.“⁶⁵ Globálna recesia spred niekoľkých rokov ukázala, akú silu má ekonomika, ktorá sa môže oprieť o obrovský domáci trh s rýchlo rastúcim dopytom. Aj indická ekonomika pocítila dopad krízy, i keď je ťažké odhadnúť dopad na ekonomiku, je pravdepodobné, že niektoré odvetvia boli ovplyvnené účinkami finančnej

⁶⁵ COMMUNITY DATA: *GDP Growth Rate of India* [online]. 2015. [2018-1-19] Dostupné na: <https://community.data.gov.in/gdp-growth-rate-of-india-constant-prices-during-2001-02-to-2013-14/>

krízy. Prepád v roku 2008 spôsobil zníženie rastu HDP na 3,89%, čo oproti celosvetovému zápornému priemeru -1,173% môžeme pokladať za menší dopad krízy na ekonomiku. Menší pokles bol pravdepodobne spôsobený nielen vďaka veľkému domácomu trhu, ale aj regulovanému finančnému systému, ktorý neumožnil bankám, aby vstúpili do špekulatívnych aktivít. V čase krízy existovala neistota v indickom softvérovom priemysle, kde americké banky mali vzájomné vzťahy s indickými softvérovými spoločnosťami. Približne 61% indických príjmov IT sektora pochádzala v tom čase z USA. Päť najväčších indických spoločností rátať so 46% ziskom z IT sektoru. Príjem od amerických klientov je v IT sektore približne 58%.⁶⁶

Prepád v roku 2000 a v roku 2013 spôsobila najmä domáca politika, kde prevládali spory ohľadom daňovej politiky a taktiež pretrvávala nedôvera investorov v indickú ekonomiku. Celkovo môžeme z grafu 2 vidieť cyklický vývoj indickej ekonomiky. Zatiaľ čo indický rast HDP dosahoval 6,2% v roku 2017, Čína dosahovala 6,8%. Strednodobá predpoveď na rok 2018 až 2022, ukazuje že rast indickej HDP by sa mal pohybovať okolo 7,3%, čo je zvýšenie od priemeru 2011-2015, keď priemerný rast HDP dosahoval 6,8%. Ekonomický rast bude spôsobený najmä zvýšením domácej spotreby a liberalizáciou vlastníctva v niektorých sektoroch. Plánovaná expanzia vládnych výdavkov by mala ďalej podporovať rast.⁶⁷ V porovnaní s priemerom Ázie, ktorá v roku 2017 dosiahla 4,67% rast sa India nachádza nad týmto priemerom s 6,62%. V roku 2018 rast HDP Indie dosiahol 7,3% a predpokladá sa, že v roku 2019 dosiahne rast 7,5%.⁶⁸

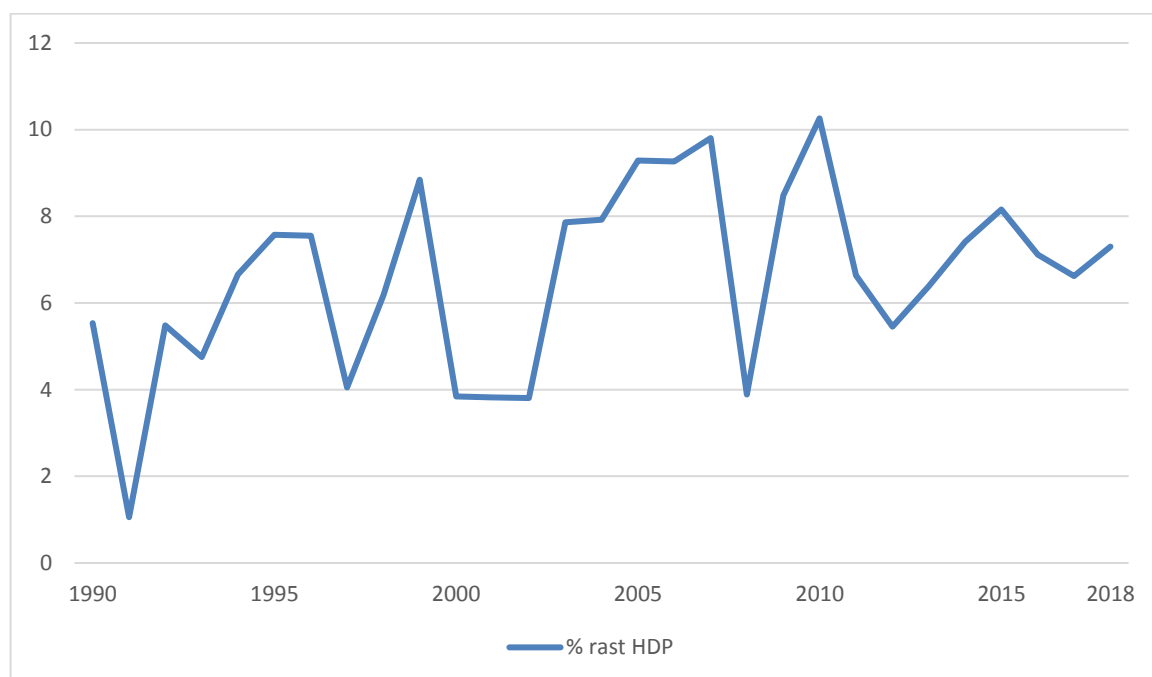
---

⁶⁶ PRASAD, A.- REDDY, C.P. 2009. *Global Financial Crisis and Its Impact on India*. [online]. 2009. [cit. 2018-1-11]. Dostupné na: <http://krepublishers.com/02-Journals/JSS/JSS-21-0-000-09-Web/JSS-21-1-000-09-Abst-PDF/JSS-21-1-001-09-963-%20Prasad-A/JSS-21-1-001-09-963-%20Prasad-A-Tt.pdf>

⁶⁷ OECD. *Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2018: Fostering Growth through Digitalisation*. OECD Publishing: Paris. 2018. s.20-21. ISBN 978-92-64-28617-7.

⁶⁸ International Monetary Fund: *World Economic Outlook Update, January 2019*. [online]. 2019. [2019-3-28]. Dostupné na: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2019/01/11/weo-update-january-2019>

Graf 2 Vývoj rastu HDP Indie v rokoch 1990-2018

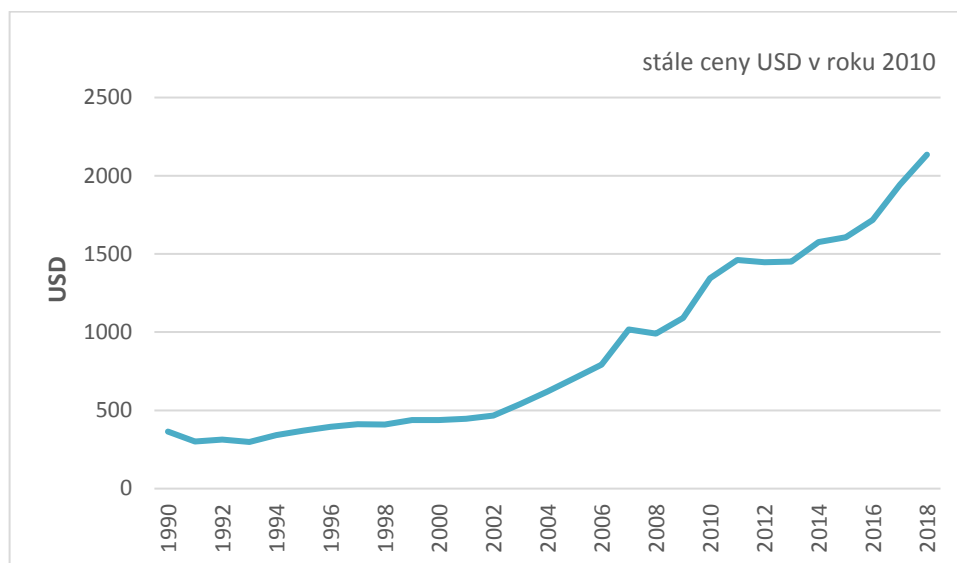
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z : The World Bank. GDP growth (annual %): India. [online]. 2019. [cit. 2019-2-11]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=IN&view=chart>

Graf 3 ukazuje vývoj HDP na obyvateľa v stálych cenách od roku 1990, keď bolo HDP pod 500 USD až po rok 2018, kedy bolo HDP na obyvateľa 2016 USD. Pre porovnanie priemerné HDP na obyvateľa v južnej Ázii je 1779 USD na obyvateľa a vo východnej Ázii je to 9 915 USD na obyvateľa.⁶⁹ Celkový priemer krajín Ázie je 6 563 USD na obyvateľa v roku 2017 a 7 033 USD v roku 2018.⁷⁰ India sa nachádza pod priemerom v regióne. Za rok 2018 HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily je 7 796 USD, zatiaľ čo priemer Ázie je 14 611 USD.

⁶⁹ The World Bank: *GDP per capita (current US\$)*. [online]. 2018. [2019-3-28]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD?locations=Z4-8S-Z7-IN>

⁷⁰ Statistic Times: *International Monetary Fund World Economic Outlook 2018*. [online]. 2018. [2019-3-28]. Dostupné na: <http://statisticstimes.com/economy/asian-countries-by-gdp-per-capita.php>

Graf 3 Vývoj HDP na obyvateľa Indie v stálych cenách v rokoch 1990 až 2018

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z : The World Bank. GDP per capita (constant 2010 USD): India. [online]. 2019. [2018-1-22] Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD?locations=IN>

Podľa Svetového ekonomického fóra, do roku 2030 môžeme očakávať štvornásobný rast spotrebiteľských výdavkov, ktoré budú spôsobené aj rastom strednej triedy obyvateľstva, ktorá by mala tvoriť až 80% domácností. India sa stane domovom viac ako jednej miliardy používateľov internetu. Nový indický spotrebiteľ bude bohatší a viac ochotný utrátiť. Až 140 miliónov domácností sa presunie do strednej triedy a ďalších 20 miliónov sa presunie do kategórie s vyšším príjmom, čo spôsobí dvojnásobne viac výdavkov na základné potreby ako potraviny, oblečenie, dopravu a bývanie a na služby ako zdravotníctvo, vzdelávanie, zábavu a starostlivosť o domácnosť. Domácnosti s vyšším stredným príjmom a vysokými príjmami budú vlastniť o 15% viac predmetov dlhodobej spotreby ako domáce spotrebiče a osobné autá. Polovica z rupií bude použitá do roku 2030 na väčšie množstvo nakupovaných predmetov a druhá polovica bude použitá na nové varianty ako organické jedlo či nový režim starostlivosti o pleť. Hlavné tri kategórie výdavkov obsahujú výdavky na jedlo, či už doma alebo v reštauráciách, osobnú starostlivosť, elektroniku a služby s nimi spojené. Rozvinuté vidiecke oblasti a malé mestské oblasti vďaka internetu preklenuli priepasť v rozdielnosti a žiadajú si podobnú životnú úroveň, túžia po podobných značkách a technológiách. Túžba konzumovať vo vidieckych oblastiach je v súčasnosti obmedzená kvôli nedostatočnej infraštruktúre a prístupu k energii, organizovaným maloobchodom a finančným službám. V budúcnosti po zlepšení fyzickej aj digitálnej konektivity sa posilní blahobyt aj skutočný potenciál spotreby vidieckej Indie.

3.2 Postavenie Indie v regióne podľa exportu a importu

Podľa údajov WTO v roku 2017 podiel exportu rozvojových krajín na celkovom exporte dosahoval 44%. Celkový export Ázie v roku 2017 dosahoval 5,847 biliónov USD, čo predstavuje 34% svetového exportu a 77% exportu rozvojových krajín. V tabuľke 2 môžeme vidieť, že najväčším exportérom v Ázii je Čína, podiel Indie na exporte je 4,4% s hodnotou 326 miliárd USD a nachádza sa na treťom mieste po Číne a Japonsku. India je 11. najväčším importérom tovarov na svete. V rámci Ázie je India za rok 2018 piatym najväčším importérom tovarov v hodnote 511 miliárd USD. India dosahuje pasívne saldo obchodnej bilancie v hodnote 185 miliárd USD.⁷¹ V roku 2017 vzrástol export tovarov až o 13,3% a v roku 2018 o takmer 9%. V exporte komerčných služieb sa India nachádza v rámci Ázie na druhom mieste za Čínou, celosvetovo je ôsmym najväčším exportérom služieb a desiatym najväčším importérom služieb. Hnacím motorom rastu indickej ekonomiky sú služby s podielom 54%. Okrem toho, že sú dominantným sektorom, ktoré priťahujú významné toky zahraničných investícií, významne prispievajú k exportu, ale tiež poskytujú mnoho pracovných miest. India je v rámci Ázie štvrtým najväčším importérom služieb za Čínou, Japonskom a Singapurom. India exportovala služby v hodnote 183 miliárd USD a importovala v hodnote 153 miliárd USD, takže bežný účet služieb vykazuje prebytok 30 miliárd USD. India dosiahla v roku 2017 najväčší rast exportov a importov služieb spomedzi ostatných ázijských krajín.

Tabuľka 2 **Obchodná bilancia zahraničného obchodu Indie a podiel na exporte Ázie v roku 2018**

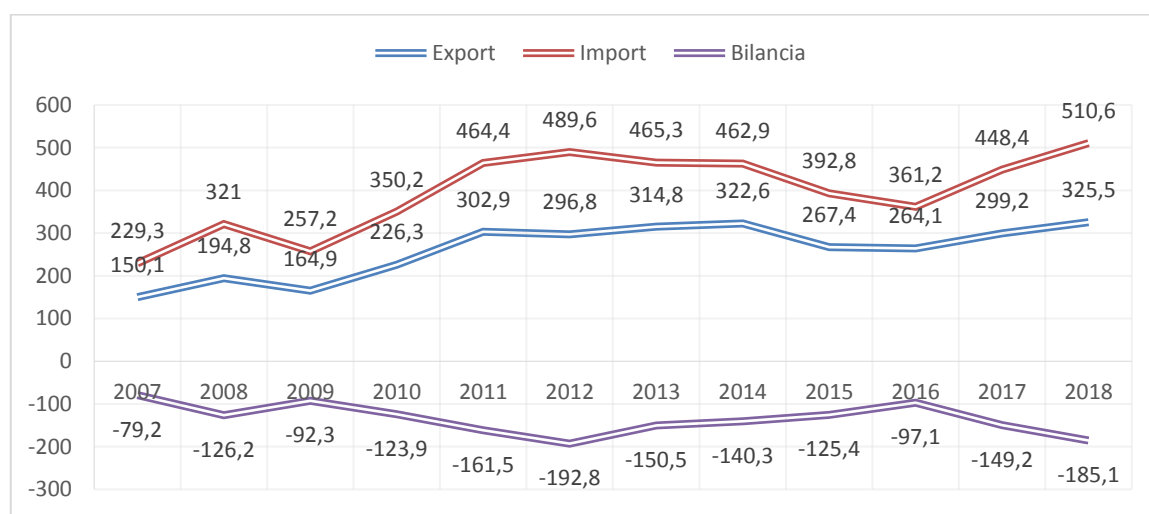
	Export (mld. USD)	Import (mld. USD)	Bilancia (mld. USD)	% podiel exportu v rámci Ázie
Čína	2 487	2 135	352	29%
Japonsko	738	749	-11	9,9%
India	326	511	-185	4,4%

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa UNCTAD: *Merchandise: Total trade and share*. [online]. 2019. [cit. 2019-4-5]. Dostupné na: <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx>

⁷¹ World Trade Organization. *World Trade Statistical Review 2018*. [online]. 2018. [cit. 2018-12-22]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/res_e/statistics_e/wts2018_e/wts2018_e.pdf

Na nasledujúcom grafe môžeme vidieť vývoj exportu a importu tovarov Indie od roku 2007 až do roku 2018. Celkový import tovarov každý rok prevyšuje celkový export tovarov krajiny, a každý rok India dosahuje pasívne saldo obchodnej bilancie. Celkový export tovarov Indie v roku 2018 dosiahol 325,5 mld. USD a celkový import dosiahol 510,6 mld. USD. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2017 export aj import hodnotovo stúpali, aj napriek tomu India nedosiahla kladnú obchodnú bilanciu. V roku 2018 pasívne saldo bilancie dosiahlo až 185 mld. USD. Menšie klesanie môžeme vidieť v rokoch 2009 a 2015, pričom prvé v roku 2009 bolo pravdepodobne spôsobené globálnou finančnou krízou a v roku 2015 nízkymi cenami ropy, čo sa odrazilo na exporte aj na importe Indie.

Graf 4 Vývoj exportu a importu Indie tovarov, obchodná bilancia v rokoch 2007-2018

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa UNCTAD: *Merchandise: Total trade and share*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-14]. Dostupné na: <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx>

3.2.1 Export a import Indie

Komoditná štruktúra exportu tovarov Indie je uvedená v tabuľke 3. Najväčší podiel v štruktúre exportu tvoria priemyselné výrobky, ktoré sa podieľajú na exporte Indie 70,5% s najväčším podielom vývozu liekov a motorových vozidiel na prepravu osôb, textílii a bižutérie. Palivá a ťažobné produkty tvoria 13,8% exportu tovarov, medzi ktoré sa zaraďujú ropné oleje, diamanty a časti šperkov. Poľnohospodárske produkty tvoria 12,8% exportu tovarov, z čoho sa najviac vyváža ryža, hovädzie mäso mrazené, bavlna a orechy. Medzi hlavné odvetvia hospodárstva Indie zaraďujeme aj výrobu ocele, v ktorom je India svetovou trojkou. V roku 2017 vzrástol export železa a ocele až o 69% v hodnote 14

miliárd USD.⁷² Indické oceliarne sa zaraďujú k najmodernejším na svete. India je druhým najväčším výrobcom cementu na svete.

Tabuľka 3 **Komoditná štruktúra exportu tovarov Indie za rok 2017**

	Hodnota v mil. USD	Podiel (%)
Palivá a ťažobné produkty	41 175	13,8
Priemyselné výrobky	210 355	70,5
Poľnohospodárske výrobky	38 144	12,8
Ostatné	8 652	2,9

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov WTO. Trade profiles: *India*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-12]
Dostupné na: <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Country=IN&Language=F>

V tabuľke 4 je uvedená komoditná štruktúra importu tovarov Indie za rok 2017. India v roku 2017 najviac dovážala priemyselné výrobky s podielom 51,7% na celkovom importe tovarov. India dováža elektrické prístroje pre telefónne linky. 30% importu tvoria nerastné suroviny a palivá s najväčším podielom dovozu ropných produktov, zlata, diamantov a uhlia. Poľnohospodárske produkty tvoria 12,8% importu tovarov s najväčším podielom palmového oleju, sušených strukovín, sójového, slnečnicového a bavlníkového oleju a orechov.

Tabuľka 4 **Komoditná štruktúra importu tovarov Indie za rok 2017**

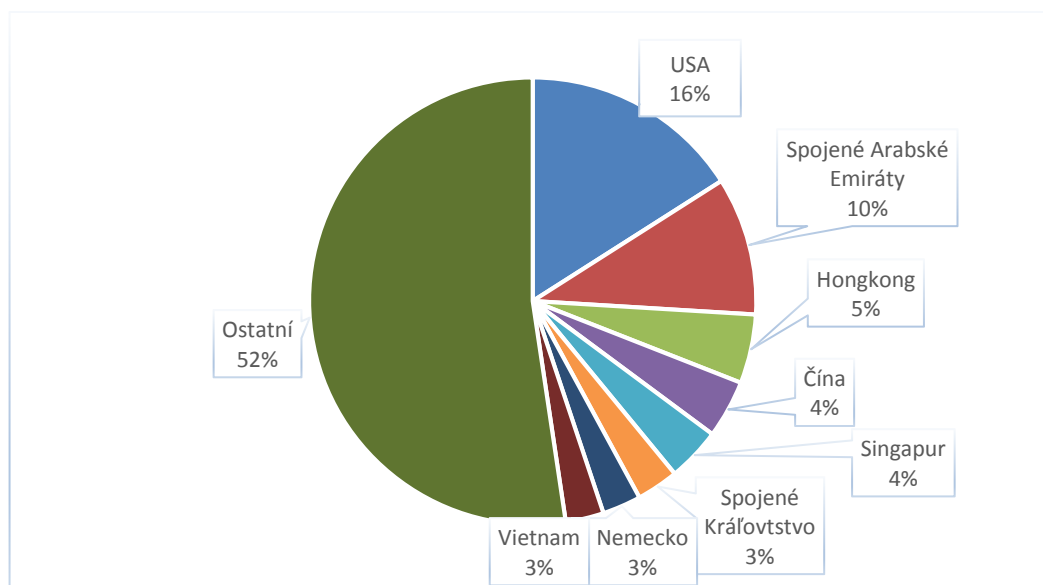
	Hodnota v mil. USD	Podiel (%)
Palivá a ťažobné produkty	134 172	30
Priemyselné výrobky	231 223	51,7
Poľnohospodárske výrobky	36 226	8,1
Ostatné	45 618	10,2

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov WTO. Trade profiles: *India*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-12]
Dostupné na: <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Country=IN&Language=F>

⁷² World Trade Organization. *World Trade Statistical Review 2018*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-12]. s. 47.
Dostupné na: https://www.wto.org/english/res_e/statistics_e/wts2018_e/wts2018_e.pdf

Teritoriálna štruktúra exportu a importu Indie nám ukáže s kým India najviac obchoduje. V nasledujúcom grafe môžeme vidieť top exportných partnerov za rok 2017. India najviac exportuje do Spojených štátov, pričom podiel Spojených štátov na exporte Indie je 16%. Druhým najväčším exportným partnerom sú Spojené Arabské Emiráty s 10% podielom na exporte. Za nimi nasledujú ázijské krajiny Hongkong, Čína a Singapur.

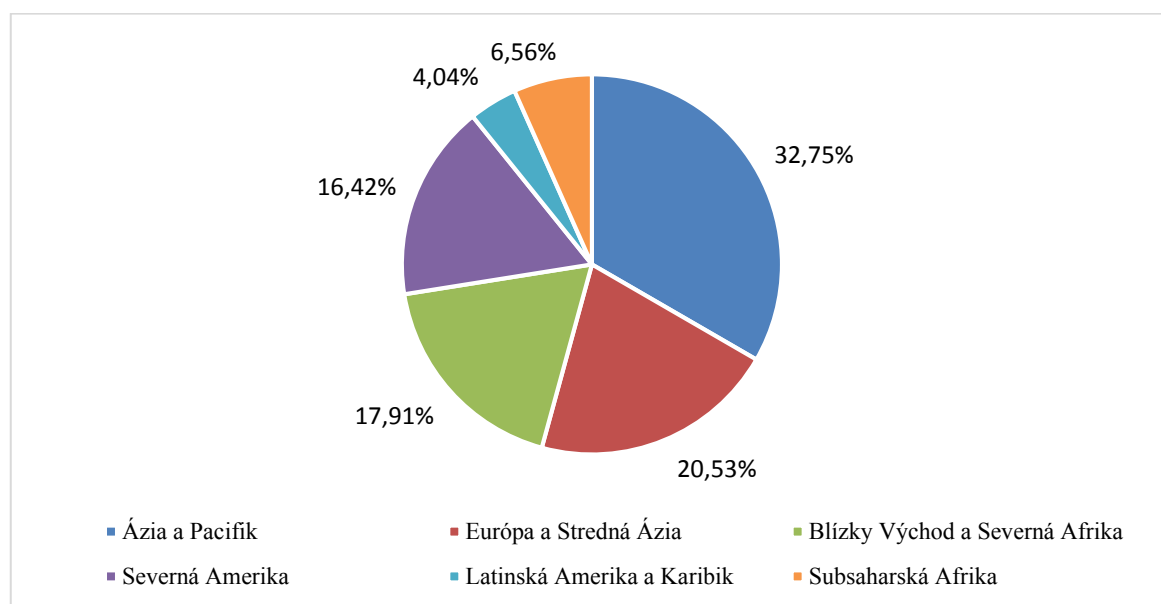
Graf 5 Teritoriálna štruktúra exportu Indie za rok 2017

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov The World Bank: *India Exports By Country 2017*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-11]. Dostupné na: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IND/Year/2017/TradeFlow/Export/Partner/by-country>

V nasledujúcom grafe môžeme vidieť teritoriálnu štruktúru exportu v rámci jednotlivých regiónov. India podľa údajov v grafe najviac exportuje do Ázie a Pacifiku s 32,75% podielom, na druhom mieste v rámci regiónov exportuje India najviac do Európy a Strednej Ázie s 20,53%.

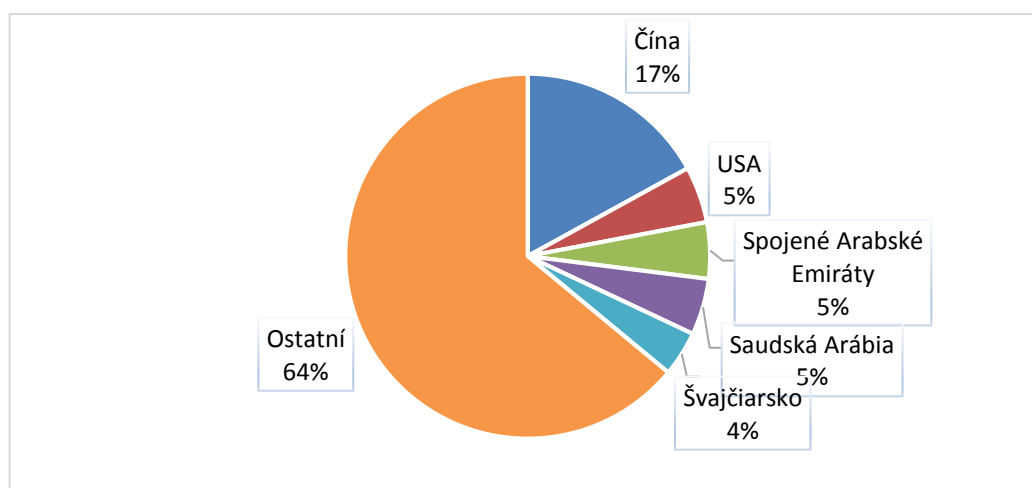
Graf 6 Teritoriálna štruktúra exportu Indie podľa jednotlivých regiónov za rok 2017

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa The World Bank: *India Exports By Country and Region 2017*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-11]. Dostupné na: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IND/Year/2017/TradeFlow/Export>

Teritoriálna štruktúra importu Indie sa mierne líši od štruktúry exportu. Najväčším importérom podľa grafu 7 je Čína so 17%, hneď za ňou sa nachádzajú s rovnakým percentuálnym podielom USA, Spojené Arabské Emiráty a Saudská Arábia s 5% a Švajčiarsko so 4%.

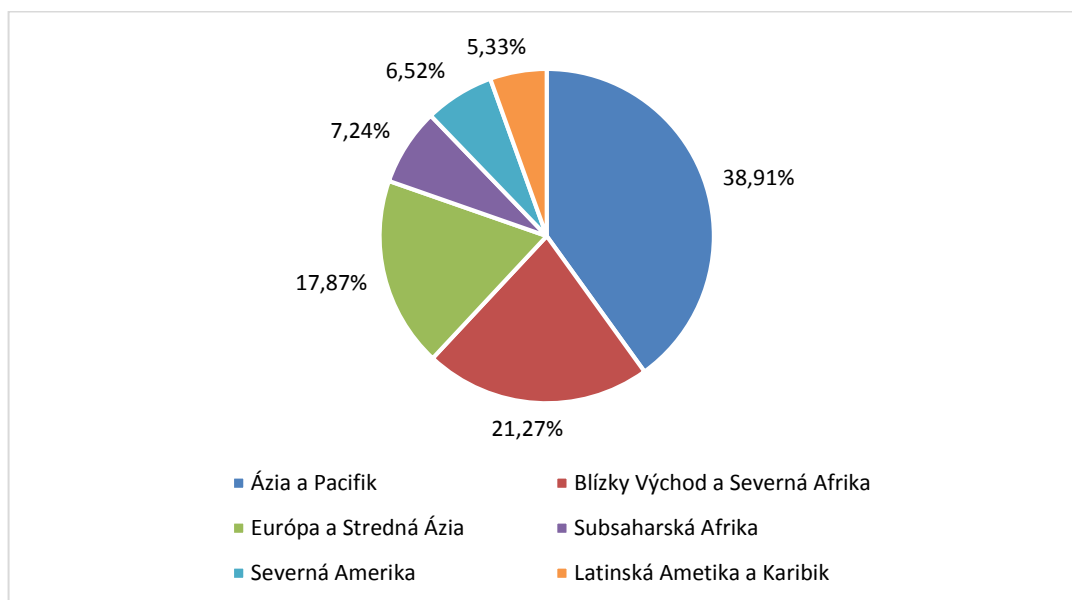
Graf 7 Teritoriálna štruktúra importu Indie za rok 2017

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa The World Bank: *India Imports, Tariff By Country and Region 2017*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-13]. Dostupné na: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IND/Year/2017/TradeFlow/Import>

Najväčší podiel na importe do Indie dosahuje Ázia a Pacifik s 38,91% a na druhom mieste sa nachádza región Blízky Východ a Severná Afrika s 21,27%. Európa a Stredná Ázia sa nachádza na treťom mieste so 17,87%.

Graf 8 Teritoriálna štruktúra importu Indie podľa jednotlivých regiónov za rok 2017

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa The World Bank: *India Imports, Tariff By Region 2017*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-13]. Dostupné na: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IND/Year/2017/TradeFlow/Import/Partner/by-region>

3.3 Postavenie Indie v regióne podľa prívlevu priamych zahraničných investícií

Prílev investícií je pre Indiu veľmi dôležitý, pretože na podporu rastu India potrebuje veľké investície do infraštruktúry. Vstup zahraničných investícií nie je v Indii vo všetkých prípadoch možný automaticky. Postupnou liberalizáciou indickej ekonomiky sa umožnil vstup zahraničných investícií do krajiny, ale v niektorých prípadoch je stále potrebné povolenie, či dokonca stále zakázané investovať. Medzi odvetvia, pre ktoré sú stále zakázané zahraničné investície je prevádzkovanie stávkových kancelárií, hazardu a kasín, niektoré druhy podnikania s nehnuteľnosťami, výroba tabakových výrobkov, jadrová energetika či právne služby. Medzi vládou schvaľujúce procedúry priamych zahraničných investícií je zaradená ťažba minerálnych rúd, maloobchod s potravinami, obrana, telekomunikačné služby, farmaceutické firmy, bankovníctvo v privátnom sektore či služby leteckej dopravy.

Na grafe 9 môžeme vidieť vývoj priamych zahraničných investícií Indie, ich prílev aj odlev. Od roku 2000 do roku 2008 môžeme pozorovať výrazný nárast prílevu zahraničných investícií do krajiny. India sa stala preferovanou investičnou krajinou vďaka liberalizácii ekonomiky ako aj postupnému otváraniu kapitálového trhu. V rámci toho bola aj časť PZI postupne liberalizovaná. Počas globálnej finančnej krízy v roku 2008 nastal mierny pokles investícií. Neskôr nastal opätovný tok investícií do regiónu Ázie, ale do Indie došlo len k miernemu prísunu, čo prinieslo pokles PZI v priebehu roka 2010 aj 2011. Zlepšenie nastalo až v roku 2014 kedy PZI vzrástli vo výške 27% a neskôr vo výške 29% v rokoch 2015 a 2016. Za posledný rok PZI vzrástli približne o 3%, čo predstavuje približne 39,916 miliárd USD. Najviac PZI pritiahol sektor bankových a finančných služieb, poisťovníctvo, výskum a vývoj, IT sektor, telekomunikácie a automobilový priemysel.⁷³

Celkové investície v Indii predstavovali od apríla do decembra 2018 33,49 miliárd USD, čo naznačuje, že snaha vlády o zlepšenie podnikateľského prostredia a zníženie PZI noriem prinášajú výsledky. Najviac investícií za toto obdobie bolo v odvetví služieb nasledované počítačovým softvérom a telekomunikáciami. Indická vláda zvažuje 100% povolenie PZI pre sektor poisťovníctva, čím by chcela pritiahnuť viac finančných prostriedkov do tohto sektora. V januári 2018 vláda povolila zahraničné investície do Air India až do výšky 49% so súhlasom vlády. V decembri 2018 vláda Indie revitalizovala pravidlá PZI týkajúce sa elektronického obchodu a povolila 100% PZI. Prognóza na tento rok je neistá kvôli jarným voľbám a neistote investorov. Ekonomika taktiež musí čeliť výzvam ako implementácii celoštátnej dane z tovarov a služieb, či demonetizácii. Po liberalizácii podnikateľského prostredia sa indické firmy prispôbili a začali investovať v zahraničí.

Odlev PZI začal v roku 2005 rapídne stúpať a pribudli taktiež sektory, v ktorých sa začalo investovať, a to hlavne sektor služieb. Podľa grafu môžeme vidieť, že najväčší odlev nastal zatiaľ v roku 2008 a predstavoval 21 miliárd USD. Naopak zase najmenší odlev PZI predstavoval rok 2013, kedy odlev predstavoval 1,679 miliardy USD.

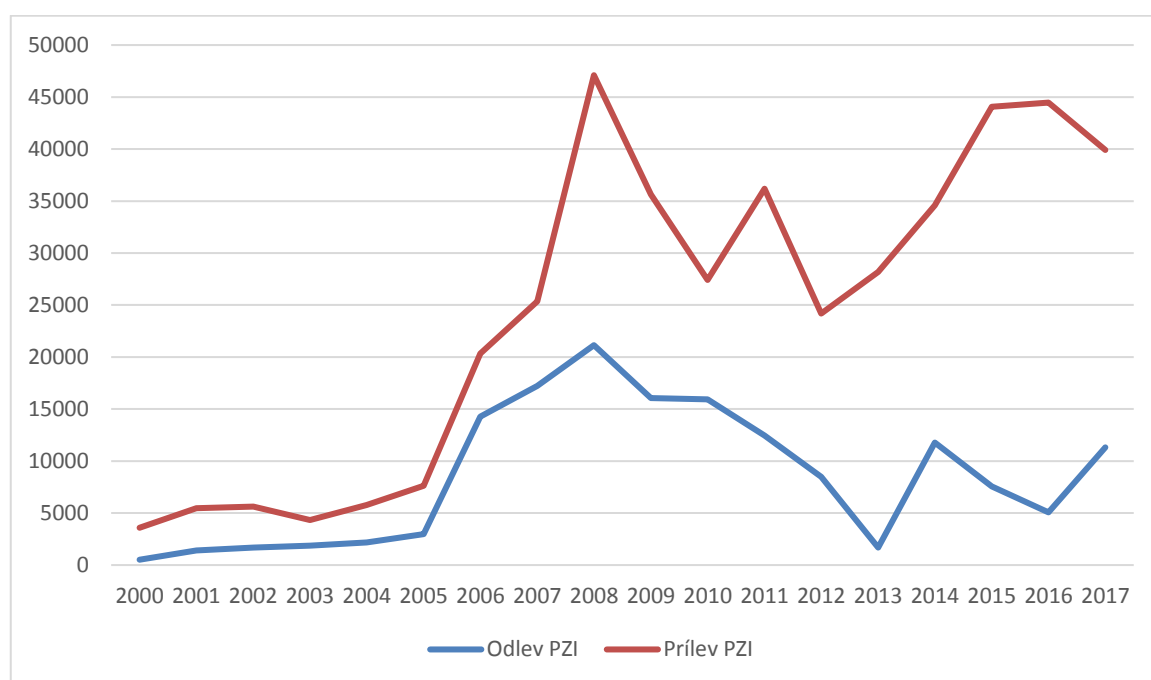
Ázia je najväčším prijímateľom PZI, ktorej podiel v roku 2017 predstavoval až 33% z celkových svetových PZI. Medzi troch najväčších prijímateľov PZI v Ázii sa nachádza Čína s 136 miliardami USD, Hongkong so 104 miliardami USD a Singapur so 62 miliardami USD. India sa v rámci regiónu s prílevom 40 miliárd USD za rok 2017

---

⁷³ RESERVE BANK OF INDIA: *Foreign Direct investment flows to India*. [online]. [2018-2-8]. Dostupné na: https://rbidocs.rbi.org.in/rdocs/Content/PDFs/FDIST_110412.pdf

nachádza na štvrtom mieste. Očakáva sa, že ročný prílev priamych zahraničných investícií v krajine sa v priebehu nasledujúcich piatich rokov zvýši na 75 miliárd USD. Cieľom indickej vlády je dosiahnuť prílev PZI vo výške 100 miliárd USD v nasledujúcich dvoch rokoch.⁷⁴

Graf 9 Prílev a odlev PZI Indie od roku 2000 do 2017 (v mil. USD)

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov UNCTAD, Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock, annual: *India*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-14]. Dostupné na: <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx>

3.4 Postavenie Indie v regióne podľa indexu ľudského rozvoja

India sa v roku 2018 spomedzi 189 krajín sveta umiestnila v indexe ľudského rozvoja(HDI) na 130. mieste. Oproti predchádzajúcemu roku stúpila o jednu priečku.⁷⁵ Hodnota HDI Indie je 0,640, ktorá zaraďuje krajinu do strednej kategórie. Hodnota HDI vzrástla o približne 50%, čo je ukazovateľ úspechu krajiny pri odstraňovaní miliónov ľudí z chudoby. Z regiónu južnej Ázie je indické HDI nad priemerom regiónu, Pakistan sa nachádza na 150. mieste a Bangladéš na 136. mieste. Z Ázie sa napríklad Čína umiestnila na 86. mieste, Hongkong na 7. mieste a Singapur na 9. mieste. Medzi rokmi 1990 a 2017

⁷⁴ India Brand Equity Foundation. *About FDI in India*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-18]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/economy/foreign-direct-investment.aspx>

⁷⁵ United Nations Development Programme. *India ranks 130 on 2018 Human Development Index*. [online]. 2018. [cit. 2018-2-8]. Dostupné na: <http://www.in.undp.org/content/india/en/home/sustainable-development/successstories/india-ranks-130-on-2018-human-development-index.html>

indická dĺžka života pri narodení stúpila takmer o 11 rokov a deti strávia v škole o približne 4,7 rokov dlhšie ako v roku 1990. Najväčšie problémy v HDI indexe spôsobuje Indii nerovnosť, ktorá sa podieľa až na 26,8% hodnote HDI. Index ľudského rozvoja hodnotí kvalitu ľudského života pomocou dĺžky života, vzdelania, príjmu na obyvateľa, pracovnej sily a iných ukazovateľov. Očakávaná dĺžka života v Indii dosahuje 68,8 rokov, v Japonsku 83,9 rokov, v Číne 76,4 rokov.⁷⁶ Susedný Pakistan dosahuje index HDI 0,562, dĺžku ľudského života 66,6 rokov a školskú dochádzku 8,6 roka, pričom v Indii je to 12,3 rokov. Porovnanie príjmu na obyvateľa v parite kúpnej sily USD ukazuje, že v Indii bol 6 353 USD, v Pakistane 5 311 USD, v Bangladéši 3 677 USD a v Číne 16 760 USD.⁷⁷

Budúcnosť predstavuje pre Indiu príležitosť vyriešiť tri hlavné výzvy, a to rekvalifikáciu polovice pracovnej sily do roku 2022, urbanizáciu miest do roku 2030 a riešenie zdravia a trvalo udržateľného života.

India bude musieť riešiť problémy ako získavanie vzdelávania hlavne v hmatateľných zručnostiach a nielen vo vedomostiach. V neformálnej ekonomike je viac pracovných miest ako vo formálnej, a taktiež je potreba vyriešiť existujúce rozdiely na štátnej a regionálnej úrovni pokiaľ ide o pracovné príležitosti. India má jednu z najnižších mier účasti žien v produktívnom veku na zamestnanosti a to len 25%. Na zabezpečenie ďalšieho rastu príjmu krajiny, treba brať ohľad na všetky tieto aspekty.

3.5 Postavenie Indie podľa vybraných ukazovateľov

V tejto podkapitole charakterizujeme Indiu podľa viacerých ukazovateľov, ktoré nám pomôžu priblížiť ekonomickú situáciu v krajine. Prudký nárast obyvateľstva, ktorý spôsobí, že India sa stane najľudnatejšou krajinou sveta, konkurencieschopnosť Indie, korupciu v Indii, podnikateľské prostredie a silné a slabé stránky Indie.

3.5.1 Prudký nárast obyvateľstva

V roku 2018 bola India druhou najľudnatejšou krajinou v rámci rozvojových krajín, v rámci Ázie a aj na celom svete. India mala v roku 2018 približne 1 354 052 obyvateľov podľa údajov UNCTAD, čo predstavuje 17,7% svetovej populácie a 31,3% populácie

---

⁷⁶ United Nations Development Programme: *Life expectancy at birth (years)*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-15]. Dostupné na: <http://hdr.undp.org/en/indicators/69206>

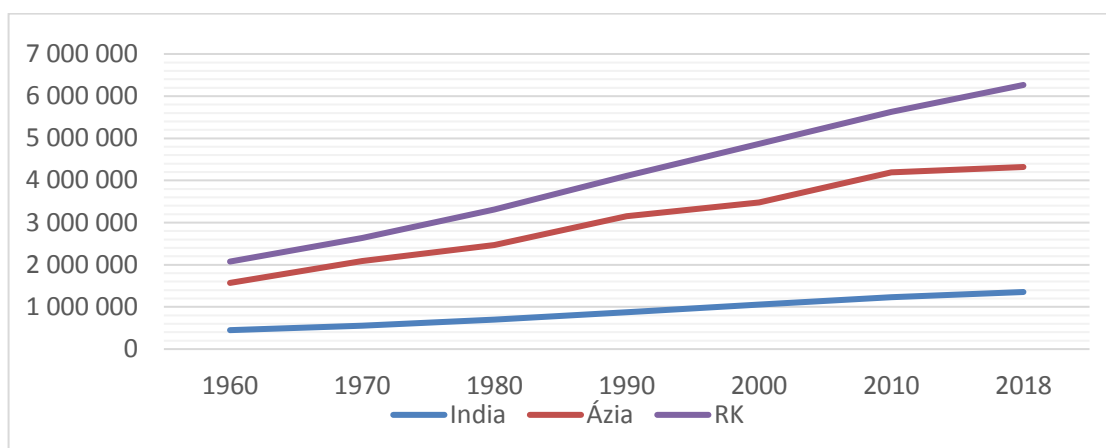
⁷⁷ United Nations Development Programme: *Human Development in Pakistan*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-15]. Dostupné na: <http://www.pk.undp.org/content/pakistan/en/home/blog/2018/human-development-in-pakistan.html>

Ázie. Ako jednu z črt rozvojových krajín môžeme považovať aj prudký rast obyvateľstva, čo môžeme vidieť na grafe 10, kde India v roku 1960 mala okolo 449 481 obyvateľov, čo je do roku 2018 zvýšenie na viac ako dvojnásobok. India by sa mala už v prvej polovici 21. storočia stať najľudnatejšou krajinou sveta. OSN vytvorila niekoľko možných scenárov rastu populácie Indie. Ak by pôrodnosť ostala 2,3 dieťaťa na ženu ako je v súčasnosti, populácia by sa zvýšila na 1,8 miliárd v roku 2050 a na 2,5 miliárd v roku 2100. Indická pôrodnosť klesla na polovicu od konca osemdesiatych rokov, ale táto trajektória nemusí pokračovať. Najviac spomínaná projekcia OSN je stredná, ktorá predpokladá, že v nasledujúcich desaťročiach klesne pôrodnosť na úroveň 1,8. V roku 2060 by potom India dosiahla 1,7 miliardy obyvateľov a v roku 2100 by dosiahla 1,5 miliardy. Ak by sa pôrodnosť výrazne znížila na 1,3 dieťaťa na ženu, populácia Indie by v roku 2040 dosiahla 1,5 miliardy a následne v roku 2100 by klesla na 900 miliónov.⁷⁸ K rastu populácie prispieva taktiež aj relatívne mladá veková štruktúra a to 27 rokov, pričom v Číne je to už 38 rokov. V dôsledku poklesu pôrodnosti obyvateľstvo Indie tiež pomaly starne. Očakáva sa, že podiel obyvateľov vo veku 65 rokov a starších sa do roku 2050 zdvojnásobí. Aj napriek tomu sa očakáva, že India zostane jedným z najmladších národov na planéte. Najbližších niekoľko rokov sa odhaduje, že každý mesiac dosiahne 18 rokov až 1 milión ľudí. Mladý demografický vývoj však vytvára aj dopyt po masívnom dopyte po zamestnaní. Do roku 2030 by sa v odvetví výroby a služieb malo vytvoriť približne 100 miliónov nových pracovných miest. Na dosiahnutie tohto cieľa musí vláda znížiť vysoké percento chýbajúcich zručností, zvýšiť účasť žien na pracovnej sile a zmierniť pracovné zákony. India má v súčasnosti kapacitu na školenie len pre 4,5 milióna obyvateľov, pričom školenia potrebuje približne 10 miliónov ľudí. Vláda taktiež tvrdí, že štatistiky nie sú veľmi dôveryhodné a nezachytávajú obrovskú časť krajiny, ktorá pracuje za hotovosť v neformálnom sektore.

---

⁷⁸ CHAMIE, Joseph – MIRKIN, Barry. *India's Population: Becoming Number One*. [online]. 2018. [cit. 2018-2-8]. Dostupné na: <https://yaleglobal.yale.edu/content/indias-population-becoming-number-one>

Graf 10 Vývoj populácie v Indii v rámci Ázie v rokoch 1990- 2018

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov UNCTAD: *Total and urban population, annual*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-16]. Dostupné na: <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx>

Existujú viaceré príčiny, ktoré spôsobujú preľudnenie Indie, patria medzi ne sociálne otázky ako tradícia mať svadbu v mladom veku, zabezpečiť si viac detí, ktoré by sa starali o rodičov, keď budú na dôchodku, a ktoré by prispievali svojimi príjmami do domácnosti. Všetky tieto príčiny spôsobujú, že v Indii je stále pôrodnosť vyššia ako úmrtnosť, i keď sa podarilo znížiť úmrtnosť, nedá sa to povedať aj o pôrodnosti.

V roku 2018 predložili niektorí členovia parlamentu indického prezidentovi návrh, ktorý požadoval zákon o kontrole obyvateľstva. Ak by tento návrh v indickom parlamente prešiel, bola by zavedená politika dvoch detí.

Následky preľudnenia v Indii spôsobujú problémy v riešení zamestnanosti, kde zamestnať narastajúce množstvo ľudí, ktoré sa každý rok zvyšuje. Narastajúci počet obyvateľov spôsobuje, že rozvoj infraštruktúry nedrží krok s rastom obyvateľov. Výsledkom je nedostatok dopravnej komunikácie, bývania, vzdelávania a zdravotnej starostlivosti a dochádza k nárastu počtu slumov, preplnených domov a dopravných zápch. S tým súvisí aj nedostatok vodných zdrojov, pozemkov, lesov, ktoré sú nadmerne využívané. Produkcia a distribúcia potravín nedokáže udržať tempo s rastom obyvateľstva, a preto sa zvýšili náklady na výrobu. Zvýšenie povedomia verejnosti a prijímaním prísnych noriem vládou na kontrolu obyvateľstva by mali viesť k ekonomickej prosperite a kontrole obyvateľstva v krajine.

3.5.2 Postavenie Indie podľa indexu korupcie

Organizácia Transparency International hodnotí vnímanú korupciu v štátoch a snaží sa spolupracovať s jednotlivcami, štátnymi orgánmi, podnikmi a obeťami korupcie. Index korupcie od Transparency International hodnotí 180 krajín aký level vnímania korupcie je v ich krajine. India má skóre 41/100, pričom 100 znamená, že v krajine nie je žiadna korupcia. Zo 180 krajín sa India nachádza na 78. mieste. Pre porovnanie sa napríklad Čína sa nachádza na 87. mieste so skóre 39/100. Celkovo skoro všetky krajiny v Ázii majú skóre medzi 30-40 a sú na horšej priečke ako sa nachádza India. S lepším skóre a lepším umiestnením v rebríčku sú krajiny ako Japonsko, ktorá má skóre 73, Južná Kórea 57, Bhután 68, Malajzia 47 a Taiwan 63. Susedný Pakistan má skóre 33/100 a je na 177.priečke. India sa oproti predchádzajúcemu roku zlepšila o tri priečky, kedy bola na 81.mieste so skóre 40/100, ale v roku 2016 sa India umiestnila na 79. mieste.

Tabuľka 5 **Hodnotenie korupcie vybraných ázijských krajín za rok 2018**

	Skóre	Poradie v rebríčku
Japonsko	73/100	18
Bhután	68/100	25
Taiwan	63/100	31
Južná Kórea	57/100	45
Malajzia	47/100	61
India	41/100	78
Čína	39/100	87
Pakistan	33/100	117

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Transparency International: *Index 2018*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-17]. Dostupné na: <https://www.transparency.org/cpi2018>

Podľa Transparency International v niektorých krajinách Ázie, novinári, aktivisti, vedúci predstavitelia opozície či zamestnanci dozorných agentúr sú ohrození, a v najhoršom prípade dokonca aj zavraždení. Najvyššia korupcia a menej slobody tlače je

hlavne na Filipínach, v Indii a na Maldivách.⁷⁹ V posledných dvoch rokoch došlo v Indii k nárastu počtu útokov na novinárov a zásahov do médií. Vražda novinárky a aktivistky v septembri 2017 vyvolala celonárodné protesty. Ministerstvo vnútra podniká opatrenia proti tisíckam mimovládnych organizácií, ktoré dostávajú finančné prostriedky zo zahraničia, a ruší im ich licencie za údajné porušenia zákona o regulácii zahraničného príspevku. Mimovládne organizácie a aktivisti tvrdia, že vláda používa túto taktiku na potlačenie nesúhlasných ohlasov voči vláde.

3.5.3 *Postavenie Indie podľa rebríčku Doing business*

Doing Business, ktorý každý rok vydáva Svetová banka, hodnotí podnikateľskú úroveň, meria opatrenia podnikateľských predpisov a ich presadzovanie v 190 krajinách sveta, vybraných mestách a na regionálnej úrovni. Rieši, ako ľahké je začať podnikat', prevádzkovať malé a stredné podniky, zmenu podnikateľských predpisov a iné.

V rebríčku Doing Business 2019 sa India umiestnila na 77. mieste zo 190 hodnotených krajín. Skóre Indie v Doing Business 2019 je 67,23 na 77. mieste zo 190 hodnotených krajín sveta. Na stupnici od 0 do 100, kde 0 predstavuje najnižší výkon a 100 predstavuje najlepší výkon. Index Doing Business hodnotí vždy predchádzajúci rok, čiže Index Doing Business 2019 ukončil svoje hodnotenie v máji 2018. V Doing Business 2018 India poskočila o 30 miest na 100.miesto so skóre 60,67 a oproti 130.miestu v Doing Business 2017. Môžeme vidieť, že posledné dva roky sa Indii podarilo posunúť v priečke rapídny tempom vpred, a to o 30 miest a posledný rok o 23 miest, čo je po roku 2016 pozitívna správa, keď India z roku 2016 ostala na tej istej priečke. Z ázijských krajín sa India nachádza na 14. mieste. So skóre 73,64 sa umiestnila Čína, lepšie sa umiestnili tiež Singapur, Hongkong, Južná Kórea, Taiwan, Malajzia, Thajsko, Indonézia, Japonsko a Vietnam. Horšie od Indie sa umiestnili Srí Lanka, Nepál, Filipíny, Pakistan a Kambodža. Región južnej Ázie má priemer 56,71 a India sa nachádza nad týmto priemerom so 67,23.⁸⁰

---

⁷⁹ Times of India. *India ranks 81st in global corruption perception index*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-17]. Dostupné na: <https://timesofindia.indiatimes.com/india/india-ranks-81st-in-global-corruption-perception-index/articleshow/63025403.cms>

⁸⁰ The World Bank. *Doing Business 2019: Training for Reform*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-27]. Dostupné na: http://www.worldbank.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf

Tabuľka 6 **Skóre a umiestnenie Indie v rebríčku Doing Business 2019**

Doing Business	Skóre	Umiestnenie
2019	67,23	77
2018	60,67	100
2017	56,05	130
2016	54,68	130

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Doing Business 2019. [online]. 2019. [cit. 2019-2-18]. Dostupné na: http://www.worldbank.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf

V jednotlivých témach, ktoré Index Doing Business hodnotí India najviac uspela v ochrane menšinových investorov, kde sa umiestnila na 7. mieste zo 190 krajín. Témy, kde mala India dobré skóre až nad 80 boli v oblasti začatia podnikania, dostupnosti elektriny a ochrane menšinových investorov. Oblasti, kde sa India umiestnila najhoršie sú registrácia vlastníctva so 166. priečkou a platenie daní na 121. priečke.

Niektoré reformy inšpirované a navrhované Doing Business už boli implementované do indickej ekonomiky. Od roku 2008 v Indii vytvorili niekoľko reforiem, ktoré dopomáhajú k tomu, aby sa v Indii podnikalo ľahšie. V kategórii začatia podnikania v Indii integrovali viacero formulárových žiadostí, ktoré uľahčujú samotný proces, zefektívnila a urýchlila proces získavania stavebného povolenia, zlepšili kontrolu kvality budov zavedením zodpovednosti za škodu a poistením a znížili poplatky za pripojenie elektrickej energie. Ešte štyri roky predtým bolo získanie elektrickej energie v Bombaji podmienené bezpečnostnou zálohou za získanie nového pripojenia, ktoré sa zrušilo v roku 2014. Mnohé nepriame dane boli nahradené jednou nepriamou daňou pre celú krajinu, znížili v niektorých štátoch daň z príjmov právnických osôb a určili sadzobný systém do dôchodkových fondov, ktoré hradí zamestnávateľ.

V medzinárodnom obchode znížili čas a náklady na vývoz a dovoz prostredníctvom rôznych iniciatív, ktoré zahŕňujú elektronické zapečatenie kontajnerov, modernizáciu infraštruktúry v prístavoch a umožnenie predkladania elektronických dokumentov.

Ešte v roku 2012 zmiernili administratívnu záťaž firmám zavedením povinného elektronického podávania dane z pridanej hodnoty. V roku 2015 sa uľahčilo začatie podnikania odstránením požiadavky na minimálny kapitál a potrebu získať certifikát na začatie obchodnej činnosti.

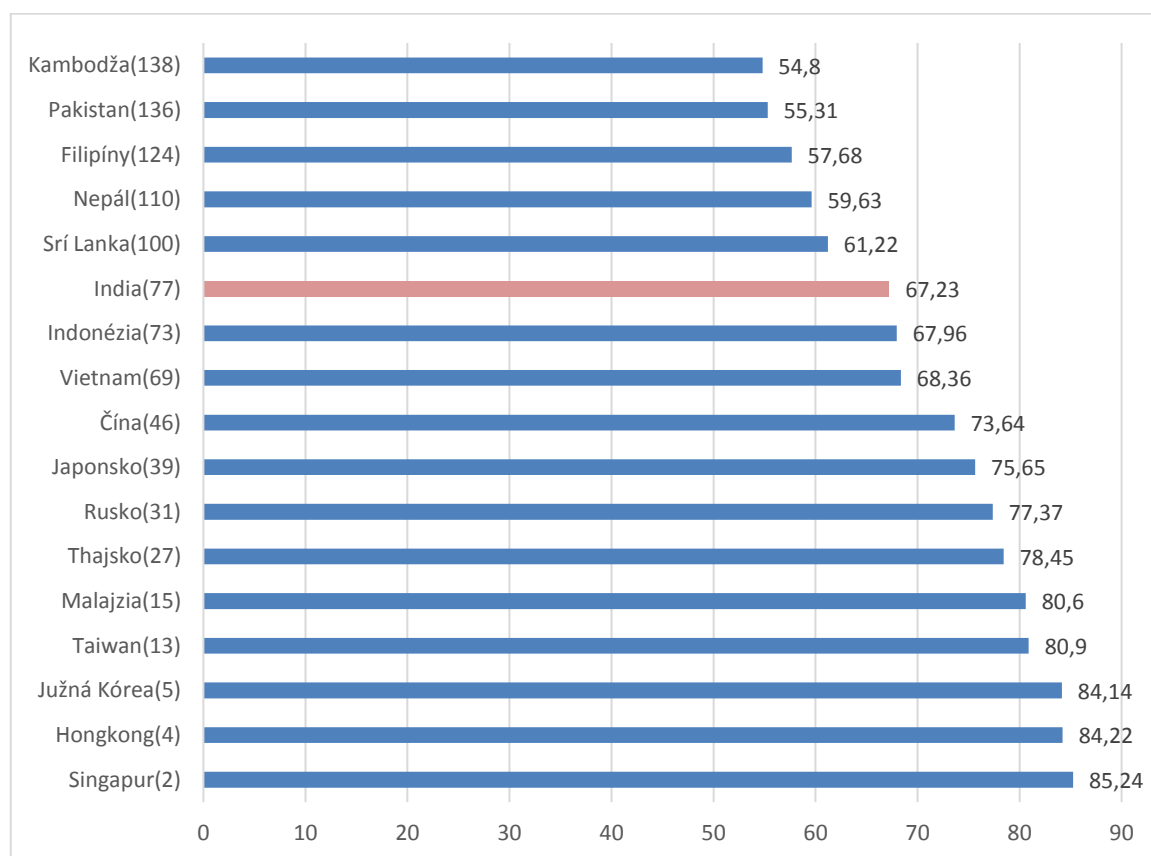
Každým rokom môžeme vidieť postupné zavádzanie čiastkových reforiem a krokov, ktoré dopomáhajú k efektívnejšiemu podnikaniu, zníženiu administratívneho

zaťaženiu, skráteniu časov jednotlivých administratívnych procesov a prístupu na trh zo zahraničia. India druhý rok po sebe dokázala, že je jeden z najväčších globálnych zlepšovateľov v tomto hodnotení, v poslednom roku India uskutočnila šesť veľkých obchodných reforiem na dosiahnutie tohto pokroku. India je jedinou krajinou z južnej Ázie, ktorá dosiahla takýto úspech a to dokonca dva roky po sebe.

Príkladom je aj politika Make in India, kde Indická vláda navýšila rozpočet startupového fondu na viac ako dve miliardy USD, prostriedky z tohto fondu doposiaľ vytvorili 28 000 nových pracovných miest.

Stále existujú niektoré oblasti, ktoré treba zlepšiť, ako platobnú neschopnosť a platenie daní, ktoré sú na veľmi nízkej úrovni. Na prilákanie nových zahraničných a domácich investorov je potrebné vyriešiť rôzne makroekonomické otázky, ako sú politická a hospodárska situácia, udržanie práva a poriadku, kvalitnú infraštruktúru a stabilné finančné trhy.

Graf 11 Hodnotenie krajín Ázie podľa Indexu Doing Business 2019

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Doing Business 2019. [online]. 2019. [cit. 2019-2-18]. Dostupné na: http://www.worldbank.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf

3.5.4 Postavenie Indie podľa Indexu globálnej konkurencieschopnosti

Svetové ekonomické fórum (World Economic Forum) ročne vypracováva Index globálnej konkurencieschopnosti 4.0 (Index of Global Competitiveness), ktorý hodnotí súbor faktorov, ktoré určujú úroveň produktivity ekonomiky, považovaný za najdôležitejší determinant dlhodobého rastu a produktivity jednotlivých ekonomík. Index sa zameriava na inštitúcie, infraštruktúru, technologickú pripravenosť, makroekonomický kontext, pracovný trh, finančný systém, veľkosť trhu, dynamiku podnikania a inovácie. Index sa opäť hodnotí pomocou skóre, kde 100 predstavuje najlepšie skóre. Najviac konkurencieschopnými ekonomikami v IGC sú Spojené štáty americké, Singapur a Nemecko. Na chvoste rebríčka sa nachádzajú Haiti, Yemen a Čad. India sa umiestnila na 58. mieste. Z ázijského regiónu sa na najlepších priečkach umiestnil Singapur na 2. mieste, Japonsko na 5. mieste, Hongkong na 7. mieste, Taiwan na 13. mieste, Južná Kórea na 15. mieste a Čína na 28. mieste. Z regiónu sa horšie umiestnil Vietnam na 77. mieste, Srí Lanka na 85. mieste, Bangladéš na 103. mieste a Pakistan na 107. mieste.

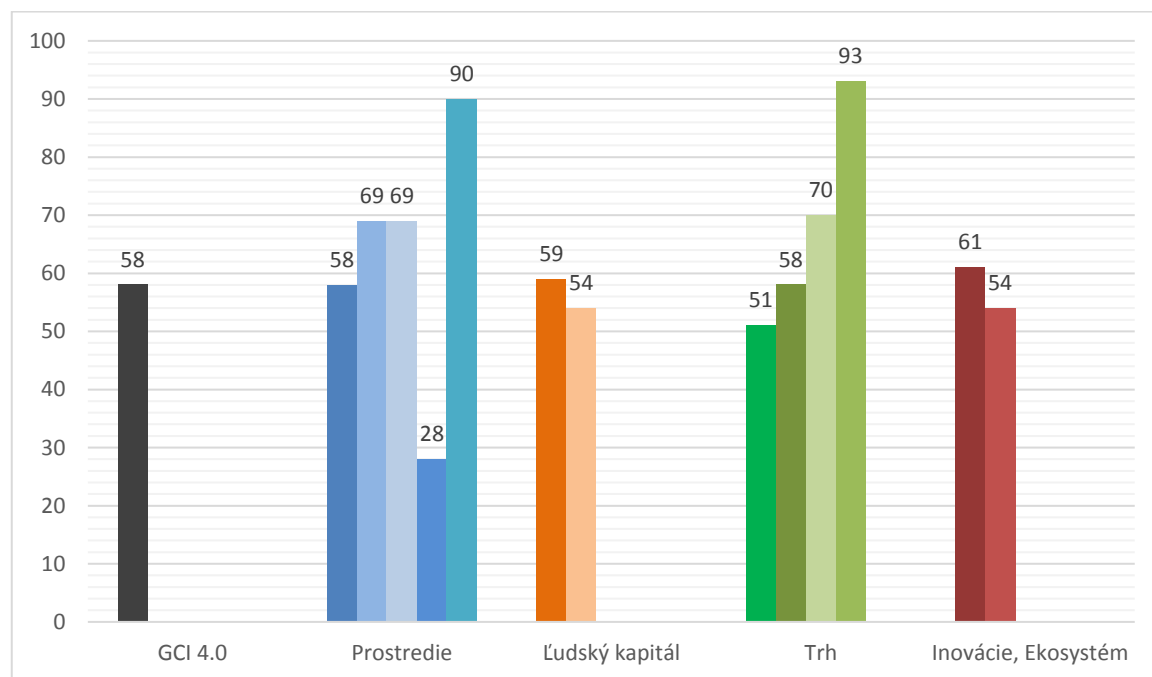
Tabuľka 7 **Hodnotenie Indexu globálnej konkurencieschopnosti Indie a vybraných ekonomík v roku 2018**

	Skóre	Umiestnenie
Singapur	83,5	2/140
Japonsko	82,5	5/140
Hongkong	82,3	7/140
Taiwan	79,3	13/140
Južná Kórea	78,8	15/140
Čína	72,6	28/140
Thajsko	67,5	38/140
Ruská federácia	65,6	43/140
Indonézia	64,9	45/140
Filipíny	62,1	56/140
India	62	58/140
Vietnam	58,1	77/140
Srí Lanka	56	85/140
Bangladéš	52,1	103/140
Pakistan	51,1	107/140

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa World Economic Forum: *Global Competitiveness Report 2018*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-19]. Dostupné na: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2018/competitiveness-rankings/>

India si oproti predchádzajúcemu roku polepšila o päť priečok, kedy sa umiestnila na 63. mieste a urobila najväčší skok spomedzi krajín G20. V jednotlivých oblastiach, ktoré sa hodnotia je Čína pokročilejšia pri výskume a vývoji, India sa Čínu snaží doháňať, skóre jej znižuje menej efektívna byrokracia pri vytváraní podnikov a platobná neschopnosť. India je hlavnou hnacou silou južnej Ázie a v každej hodnotenej oblasti je nad priemerom regiónu južná Ázia. Najväčšími výhodami Indie sú veľkosť trhu, inovácie, kvalita výskumných zariadení a dynamika podnikania. Oblasti kde India potrebuje ešte zlepšovať sú trh práce a pracovné podmienky, trh s výrobkami, ich tarify a zručnosti. Na grafe 12 môžeme vidieť, že v kategórii prostredie sú hodnotené inštitúcie so skóre 58, infraštruktúra 69, adaptácia IT technológií 28 a makroekonomická stabilita so skóre 90. V ďalšej hodnotenej kategórii ľudského kapitálu sa nachádza zdravie so skóre 59 a zručnosti so skóre 54. Všetky tieto hodnotené podkategórie Indie sú v porovnaní s regiónom južnej Ázie nad priemerom, zatiaľ čo v porovnaní s regiónom východnej Ázie sa India nachádza pod priemerom, okrem makroeconomickej stability a schopnosti inovácie, kde je tesne nad priemerom. V kategórii trh je hodnotený trh s produktami so skóre 51, trh práce so skóre 58, finančný systém so 70 a veľkosť trhu so skóre 93. Poslednou kategóriou sú inovácie a ekosystém, kde bola zhodnotená dynamika podnikania so skóre 61 a inovačná kapacita 54.

Graf 12 Prehľad výkonnosti Indie v Global Competitiveness Index 4.0 za rok 2018

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Global Competitiveness Index 4.0: *Performance Overview India 2018*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-19]. Dostupné na: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2018/country-economy-profiles/#economy=IND>

Indické firmy v budúcnosti pôjdu o krok vpred a nebudú napodobňovať západný nízko nákladový model. Budú zisťovať a personalizovať svoj vlastný obchodný model, jednotlivé produkty a služby, podľa jedinečných preferencií a obmedzení indických spotrebiteľov. Podnikatelia zachytia plný potenciál príležitostí na spotrebu v rôznorodom a pulzujúcom trhu ako je India.

India zaostáva za Čínou hlavne v menej efektívnej byrokracii pri podnikaní a v platobnej neschopnosti. Indické spoločnosti majú prístup k druhému najväčšiemu trhu na svete, krajina by mala väčší prospech zo zvýšenej otvorenosti obchodu, ktorá by umožnila zvýšiť produktivitu, taktiež viac investícií, ktoré by podnietili inovácie a zvýšili by ekonomický rast. I keď je India druhý najväčší používateľom telefónov, mobilné a internetové pokrytie je stále nízke.

3.5.5 Ratingové hodnotenie Indie

Ratingové agentúry nezávisle hodnotia schopnosti a vôle krajiny plniť si svoje budúce záväzky.

Rating je štandardný medzinárodný nástroj, ktorý hodnotí bonitu krajiny, ktorá vypovedá o rizikovosti podnikania pre zahraničné firmy v hodnotenej destinácii. Vyjadruje hodnotenie finančného a kapitálového trhu, riziko subjektu, ktorý pôsobí na trhu v krajine a riziko pri realizovaní transakcií s krajinou. Ratingové hodnotenie využívajú najmä zahraniční investori, veritelia, analytici a účastníci na kapitálových a finančných trhoch. Hodnotenie slúži aj hodnotenej krajine, ktorá získa nezávislé informácie v porovnaní s inými subjektami. Medzi najznámejšie a uznávané ratingové agentúry patria Standard & Poor's, Moody's, Fitch-IBCA, Duff&Phelps.

Krajina sa hodnotí z pohľadu budúcnosti a zameriava sa na dve témy- politické a ekonomické riziko. Politické riziko hodnotí ochotu krajiny splatiť dlh a ekonomické riziko schopnosť splatiť dlh. Agentúry pri hodnotení spolupracujú s inštitúciami v krajine, s bankami, ministerstvami, vládnymi agentúrami a na základe získaných informácií hodnotia krajinu zvyčajne ratingom od A do C, prípadne D, kde A znamená najvyššie hodnotený rating a D najnižší, rizikový rating.

Najlepšie hodnotenie získavajú najvyspelejšie krajiny, ktoré sú hodnotené ako stabilné hospodársky rastúce ekonomiky s nízkou infláciou, nezamestnanosťou, so vzdelaným obyvateľstvom a kvalitnou infraštruktúrou, kde zahraniční investori majú zvyčajne rovnocenné podmienky na podnikanie ako domáci podnikatelia.

V tabuľke 8 vidíme prehľad posledných ratingových hodnotení Indie od renomovaných ratingových agentúr a niektoré krajiny z Ázie. Aktuálny rating banky Standars & Poor's pre Indiu je na BBB- so stabilným výhľadom. Moody's rating pre Indiu bol naposledy nastavený na Baa2, stabilný, pretože úverové riziká pre Indiu boli vo všeobecnosti vyvážené, dva predchádzajúce roky mala India pozitívny rating krajiny. Rating Fitch pre Indiu bol naposledy uvedený na BBB-. Úverový rating vo všeobecnosti používajú štátne investičné fondy, penzijné fondy a ďalší investori na posúdenie úverovej bonity Indie, čo má veľký vplyv na pôžičkové náklady krajiny.

Z ostatných krajín Ázie mala Čína stabilný rating vo všetkých troch agentúrach, v predchádzajúcom roku však mala v dvoch agentúrach negatívny výhľad. Susedný Pakistan má posledné hodnotenie negatívne B3 a negatívne B-, v S&P má stabilné hodnotenie B-. Bangladéš má dlhodobo stabilné hodnotenie vo všetkých troch agentúrach a za posledné roky sa nezmenilo.

Tabuľka 8 **Ratingové hodnotenia Indie a vybraných ázijských krajín**

	Moody's	S&P	Fitch
India	Baa2-	BBB-	BBB-
Čína	A1	A+	A+
Filipíny	Baa2	BBB	BBB
Indonézia	Baa2	BBB-	BBB
Južná Kórea	Aa2	AA	AA-
Pakistan	B3	B-	B-
Bangladéš	Ba3	BB-	BB-

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov COUNTRY ECONOMY: *Sovereigns Ratings Lis.* [online]. 2019. [cit. 2019-2-20]. Dostupné na: <https://countryeconomy.com/ratings>

3.6 Silné a slabé stránky Indie

India je v posledných rokoch podľa Medzinárodného menového fondu najrýchlejšou rastúcou ekonomikou na svete, čo spôsobili najmä dôležité štrukturálne reformy, ktoré by mohli priviesť Indiu medzi vyspelé ekonomiky sveta a zlepšiť životnú úroveň pre všetkých obyvateľov. Podľa WEF je silnou stránkou najmä veľkosť trhu, čím sa nestáva až tak závislá od vývozu, kvôli veľkému domácejmu trhu a narastajúcej strednej triede obyvateľstva, ktorá má do roku 2030 zvýšiť svoje spotrebitel'ské výdavky až

štvornásobne. S počtom obyvateľom nad jednu miliardu sa India stáva najväčšou krajinou s demokraciou a trhovou ekonomikou a relatívne stabilnou politickou situáciou. V Indii je významné postavenie malých a stredných podnikov so silným súkromným sektorom. Angličtina je jeden z oficiálnych jazykov Indie v čom má veľkú výhodu hlavne v oblasti služieb.

Súkromný sektor stále považuje korupciu a byrokráciu za najproblematickejší faktor v podnikaní v Indii. Taktiež medzi problematické faktory patrí vysoké daňové zaťaženie, nerozvinutá infraštruktúra a reštriktívne pracovnoprávne prostredie. India má stále vysokú ochranu domáceho trhu a nedovoľuje automatický vstup na trh pre všetky sektory. V každom regióne a indickom je odlišný stupeň rozvoja ekonomiky. Stupeň chudoby sa za posledných desať rokov rapídne znížil na polovicu, ale stále je to 28%, čo predstavuje približne 364 miliónov Indov.

V Indii je obrovské množstvo príležitostí v oblasti štrukturálnych reforiem, ktoré budú stále zohrávať kľúčovú úlohu pri ďalšom rozvoji Indie. V rýchlo rastúcich veľkomestách je potreba riešenia mestskej hromadnej dopravy, ktorá už teraz nezvláda veľké množstvo ľudí v mestách. V Indii tradične uprednostňovali služby verejnej dopravy pred vlastnými vozidlami a namiesto nákupu nového nábytku uprednostňovali lacnejší nábytok z druhej ruky. Digitálne platformy pre prenájom a zdieľanie v Indii boli určitým spôsobom tradične používané a pravdepodobne získajú veľkú obľubu u tých, ktorí majú záujem o prístup k novým značkám a produktom za malé opakované výdavky.

India v najbližšom desaťročí predstavuje množstvo zaujímavých obchodných príležitostí. Spolupráca medzi verejno-súkromnými a občianskymi spoločnosťami môže pomôcť k trom kľúčovým spoločenským výzvam, ktorým India v súčasnosti čelí. Medzi tieto výzvy patrí potreba zručností a pracovných miest pre väčšinu obyvateľov v produktívnom veku, väčšie začlenenie vidieckej Indie a budovanie trvalo udržateľnej budúcnosti pre občanov a mestá.

Faktory, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť rast Indie sa považuje vysoká úroveň nesplatených úverov v bankovom sektore a zosúladenie demonetizácie s vládnymi reformami, či zavedenie jednotnej dane na tovary a služby. Medzi riziká, ktoré by mohli spôsobiť spomalenie rastu Indie je zvyšovanie cien ropy, rast inflácie či zvýšenie vládnych výdavkov.

Záver

India je šiesta najväčšia ekonomika na svete a druhý najľudnatejší štát na svete. Počas storočí India patrila ku krajinám, ktoré sa snažili dobyť viaceré národy. V 19. storočí bola India pod nadvládou Veľkej Británie a až v polovici 20. storočia sa stala nezávislým štátom, i keď ostala členom Spoločenstva národov. India sa stala demokratickou republikou a taktiež sa zaradila medzi jadrové veľmoci. Súčasný premiér Narendra Modi je v krajine stále populárny v porovnaní s jeho hlavným oponentom, a očakáva sa, že vyhrá tohtoročné parlamentné voľby, i keď s menším náskokom ako naposledy.

V súčasnosti je India jedna z najrýchlejšie rastúcich ekonomík, ktorá sa snaží o udržateľný ekonomický rozvoj a stať sa jedným z globálnych ekonomických lídrov. Ekonomické reformy, ktoré začali Indiu posúvať medzi najrýchlejšie rastúce ekonomiky na svete začali v roku 1991. Na to aby ekonomika Indie mohla ďalej rásť, potrebuje zlepšiť infraštruktúru, dostupnosť elektrickej energie a energetickú sebestačnosť. India nie je energeticky sebestačná, a preto sa snaží zameriavať hlavne na rozvoj obnoviteľných energií.

Pri porovnaní krajín podľa HDP sme zistili, že India je tretia najväčšia ekonomika Ázie, a pred ňou je len Čína a Japonsko. Hospodársky vývoj Indie bol od 90. rokov priaznivo ovplyvňovaný reformami, ktoré podnietili rýchly ekonomický rast v krajine najmä od začiatku 21. storočia. Vzhľadom na rozlohu krajiny a počet obyvateľov, HDP na obyvateľa dosahuje len 2 016 USD, čím je India pod priemerom regiónu. Vedúce postavenie medzi krajinami Ázie majú Singapur a Hongkong. Pozitívny ukazovateľ je rast HDP, ktorý je najvyšší v regióne a predpokladá sa, že sa bude aj v najbližšej budúcnosti pohybovať okolo 7%. Pomohli tomu hlavne ekonomické reformy, rast súkromnej spotreby a nárast strednej triedy obyvateľstva. Vláda zvyšuje výdavky na infraštruktúru, snaží sa stimulovať tvorbu pracovných miest v určitých sektoroch a podporuje prílev priamych zahraničných investícií.

India je najväčším svetovým vývozcom bavlny a ryže. I keď poľnohospodárstvo tvorí len 20% HDP a 13,8% exportu tovarov, stále pracuje v tomto sektore viac ako 50% obyvateľov. Najvýznamnejším exportným obchodným partnerom Indie sú Spojené štáty a Spojené Arabské Emiráty, z krajín regiónu je to Hongkong, Čína a Vietnam. V rámci regiónov je jej najväčší obchodný partner Ázia v importe aj exporte. Najväčším

importérom je Čína, ktorá sa podieľa na dovoze 17% a nasledujú Spojené štáty, Spojené Arabské Emiráty a Saudská Arábia.

Prílev priamych zahraničných investícií od roku 2000 začal rapídne stúpať, najmä kvôli liberalizácii ekonomiky. Stále nie sú úplne liberalizované všetky sektory pre vstup PZI, ale je vidieť, že vláda sa snaží obmedzovať sektory, ktoré patria pod schvaľovací proces. Indické firmy začali tiež investovať v zahraničí a odlev PZI sa postupne zvyšuje. India je v rámci regiónu štvrtým najväčším prijímateľom PZI a očakáva sa, že v najbližších päť rokov sa zvýši prílev na 75 miliárd USD.

V Indexe ľudského rozvoja sa India umiestnila na 130. mieste, čím sa zaraduje do strednej kategórie hodnotenia. V rámci južnej Ázie sa India nachádza nad priemerom regiónu, kde ostatné krajiny dosahujú horšie hodnotenie, ale v rámci celej Ázie, vrátane Číny, sú mnohé krajiny hodnotené lepšie. V budúcnosti bude musieť India riešiť hlavne urbanizáciu miest, rekvalifikáciu pracovnej sily a zdravotnú starostlivosť.

India má obrovskú a mladú populáciu, ktorá má obrovský ekonomický potenciál, ale to vedie i k prekážkam s pracovnými možnosťami a preľudnením. Nastane obrovský dopyt po zamestnaní, kde bude treba riešiť správne nastavenie školstva, aby odrážala požiadavky na nové pracovné miesta. S vysokým rastom obyvateľstva musí vláda riešiť mnohé iné aspekty, ako potrebu vytvárania novej infraštruktúry, bývania, zdravotnej starostlivosti, dostupnosť vodných zdrojov a potravinovej bezpečnosti.

V hodnotení korupcie sa India umiestnila na 78. mieste, čo je lepšie ako umiestnenie Číny na 87. mieste, a jej hodnotenie sa každým rokom zlepšuje. Z Ázie sú krajiny, ktoré sa nachádzajú na lepších priečkach ako Južná Kórea, Japonsko, Bhután, Malajzia či Taiwan, zároveň sa umiestnila lepšie ako susedný Pakistan. Jeden z hlavných problémov sú útoky na novinárov a zásahy do médií. Vláda robí problémy aj mimovládnych organizáciám odobratím ich licencií, ktoré sú financované zo zahraničia.

V hodnotení Doing business, ktorý hodnotí podnikateľské prostredie sa India umiestnila na 77. mieste. Oproti predchádzajúcemu roku si India zlepšila pozíciu až o 30 miest, čo môžeme hodnotiť veľmi pozitívne. Čína a mnohé krajiny Ázie mali lepšie skóre ako India, horšie sa umiestnili štáty Pakistan, Srí Lanka, Kambodža, Filipíny a Nepál. V rámci regiónu južnej Ázie sa India nachádza nad priemerom. Pozitívne skóre dosiahla najmä v ochrane menšinových investorov, a v podnikaní mnohých krokov, ktoré zjednodušujú začať podnikat.

V indexe globálnej konkurencieschopnosti, ktorá hodnotí produktivitu ekonomiky sa India umiestnila na 58. mieste, kde sa mnohé ázijské krajiny umiestnili na dobrých

priečkach a horšie sa umiestnili krajiny ako Vietnam, Srí Lanka, Bangladéš a Pakistan. India má stále veľa oblastí, ktoré je potrebné zlepšovať. Indický trh je rôznorodý, ktorý má veľký potenciál pre príležitosti. Väčšia otvorenosť trhu by zvýšila produktivitu, zvýšila investície a ekonomický rast.

Ratingové hodnotenie Indie v troch najväčších ratingových agentúrach môžeme hodnotiť pozitívne. Rating Standars & Poor's je hodnotený ako BBB- so stabilným výhľadom. Hodnotenie Moody's ratingu bol naposledy Baa2, ktorý je stabilný a predtým dosahovala pozitívny rating. V ratingu Fitch bol rating krajiny BBB-. Čína má v týchto troch ratingových agentúrach stabilný rating, i keď predchádzajúce roky mala aj negatívny výhľad.

India sa ako najrýchlejšie rastúca ekonomika Ázie snaží dostať medzi vyspelé ekonomiky sveta, i keď k tomu má ešte ďaleko. Vláda sa snaží o mnohé ekonomické, aj sociálne reformy, ktoré by pomohli zlepšiť životnú úroveň, ale súčasne musia čeliť a myslieť na budúce problémy. Vďaka veľkosti trhu sa India nestáva až tak závislou od vývozu, a dostatočne veľký narastajúci domáci trh môže Indiu v budúcnosti ťahať vpred. V Indii je relatívne stabilná politická situácia, vďaka ktorej sa môžu zameriavať na zlepšenie ekonomiky Indie. Treba vyriešiť korupciu a byrokráciu v krajine, zlepšiť infraštruktúru a znížiť ochranu domáceho trhu. Stále sú oblasti, ktoré predstavujú príležitosti, či už pre domácich alebo zahraničných investorov, hlavne v rozvoji miest, infraštruktúry a udržateľnej energie. Veľký potenciál ďalšieho rozvoja má IT sektor a sektor služieb, vďaka znalosti angličtiny. Ostáva už len na vláde ako všetky príležitosti na rozvoj krajiny využije a ako obmedzí riziká správnymi reformami.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

1. FÜRST, Rudolf. a kol. *Vzestup Indie a Číny: Přichází asijské století?*, Zväzok 1, Ústav mezinárodních vztahů: Praha, 2011. 225 s. ISBN 978-80-86506-84-5.
2. GAVALOVÁ, Viera. – BAUMGARTNER, Boris. *Ekonomika a obchodná politika rozvojových krajín*. 2.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. 268 s. ISBN 978-80-225-3844-2.
3. KINGFISHER editori. *Encyklopédia histórie sveta*. 1.vyd. Praha: OTTOVO nakladatelství, 2001. 496 s. ISBN 80-7181-568-3.
4. LIPKOVÁ, Ľudmila a kol. 2011. *Medzinárodné hospodárske vzťahy*. 1. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2011. 419 s. ISBN 978-80-89393-37-4.
5. MAGULA, Anton. a kol. *Lexikón štátov a území sveta*. 3.vyd. Mapa Slovakia Plus: Bratislava, 2004. 279 s. ISBN 80-8067-097-8.
6. OBADI M. Salem, *Vývoj a perspektívy svetovej ekonomiky: Krehký posun z oblasti rizika do rastovej trajektórie*. Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied: Bratislava, 2017. 382 s. ISBN 978-80-7144-279-0.
7. OECD. *Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2018: Fostering Group through Digitalisation*. OECD Publishing: Paris. 2018. 238 s. ISBN 978-92-64-28617-7.
8. OECD. *Economic Surveys: India 2017*. OECD Publishing: Paris, 2017. 144 s. ISBN 978-92-64-26934.
9. OWEN, Weldon. *Obrazový atlas sveta*. 1.vyd. Praha: OTTOVO NAKLADATELSTVÍ, 2004. 176 s. ISBN 80-7360-259-8.

10. STEIN, Burton. *A history of India*. John Wiley & Sons: United Kingdom, 2010. 472 s. ISBN 978-1-4051-9509-6.
11. STRNAD, Jaroslav, a kol. *Dějiny Indie*. 1.vyd. Nakladatelství Lidové noviny: Praha 2003, 1186 s. ISBN 978-8-0742-2241-2.

Elektronické zdroje

1. BIMSTEC. *About BIMSTEC* [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: https://bimstec.org/?page_id=189
2. COMMUNITY DATA. *GDP Growth Rate of India* [online]. 2015. [2018-1-19] Dostupné na: <https://community.data.gov.in/gdp-growth-rate-of-india-constant-prices-during-2001-02-to-2013-14>
3. COUNTRY ECONOMY: *Sovereigns Ratings List*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-20]. Dostupné na: <https://countryeconomy.com/ratings>
4. DURDEN, T. *India Slams US Global Hegemony by Scuttling Global Trade Deal, Puts Future of WTO in Doubt*. ZeroHedge. [online]. 8.1.2014. [cit. 2018-1-11]. Dostupné na: <https://www.zerohedge.com/news/2014-08-01/india-slams-us-global-hegemony-scuttling-global-trade-deal-puts-future-wto-doubt>
5. The Electoral Knowledge Network. *Electoral System*, [online]. 2018. [cit. 2018-29-10]. Dostupné na: <http://aceproject.org/epic-en/CDCountry?country=IN>
6. Global Competitiveness Index 4.0. *Performance Overview India 2018*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-19].
7. Dostupné na: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2018/country-economy-profiles/#economy=IND>
8. Government of India. *Infrastructure*. [online]. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.india.gov.in/topics/infrastructure>

9. CHAMIE, Joseph – MIRKIN, Barry. *India's Population: Becoming Number One*. [online]. 2018. [cit. 2018-2-8]. Dostupné na: <https://yaleglobal.yale.edu/content/indias-population-becoming-number-one>
10. Indian Child. *History of India: An introduction to the History of India. An overview*. [online]. 1996. [cit. 2018-11-30]. Dostupné na: http://www.indianchild.com/history_of_india.htm
11. India Brand Equity Foundation. *About FDI in India*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-18]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/economy/foreign-direct-investment.aspx>
12. India Brand Equity Foundation. *Power Sector in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/power-sector-india.aspx>
13. India Brand Equity Foundation. *Services Sector in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-9-24]. Dostupné na <https://www.ibef.org/industry/services.aspx>
14. India Brand Equity Foundation. *Indian Aviation Industry*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/indian-aviation.aspx>
15. India Brand Equity Foundation. *Infrastructure sector in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/infrastructure-sector-india.aspx>
16. India Brand Equity Foundation. *Road infrastructure in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/roads-india.aspx>
17. India Brand Equity Foundation. *Shipping Industry & Ports in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-30]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/ports-india-shipping.aspx>
18. India Brand Equity Foundation. *Telecom industry in India*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-30]. Dostupné na: <https://www.ibef.org/industry/telecommunications.aspx>

19. INDEX MUNDI. *India Demographics Profile 2018*. [online]. 2018 [cit. 2018-10-3]
Dostupné na: https://www.indexmundi.com/india/demographics_profile.html
20. International Monetary Fund. *GDP, current prices, India*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-11]. Dostupné na:
<https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPD@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD/APQ/IND>
21. International Monetary Fund. *World Economic Outlook Update, January 2019*. [online]. 2019. [2019-3-28]. Dostupné na:
<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2019/01/11/weo-update-january-2019>
22. New Energy Outlook 2017. Bloomberg. [online]. 2017. [cit. 2018-11-29].
Dostupné na: https://www.unescap.org/sites/default/files/Session%201-2.%20Ali%20Izadi-Najafabadi_BNEF.pdf
23. Know India. *Culture and Heritage: Ancient History*. [online]. [cit. 2018-10-29]
Dostupné na: <http://knowindia.gov.in/culture-and-heritage/ancient-history.php>
24. Know India. *Freedom Struggle*. [online]. [cit. 2018-12-5]. Dostupné na:
<http://knowindia.gov.in/culture-and-heritage/freedom-struggle/quit-india-movement.php>
25. Maps of India. *Religions in India*. [online]. 2015. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na:
<https://www.mapsofindia.com/maps/india/religionsinindia.htm>
26. Maps of India. *Top 10 Indian States with Highest Population Density*. [online]. 2017. [cit. 2018-10-30]. Dostupné na: <https://www.mapsofindia.com/top-ten/india-states/population-density.html>
27. Ministry of Home Affairs. Government of India. *Scheduled Languages in descending order of speakers strength*. [online]. 2001. [cit. 2018-10-30]. Dostupné

na:

http://www.censusindia.gov.in/Census_Data_2001/Census_Data_Online/Language/Statement4.aspx

28. MURPHY, Anne. *India: A Historical Overview*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-11]. Dostupné na: <https://asiasociety.org/india-historical-overview>
29. NAIK, Dashana. *A Walk Through the Ages: The History of India*. [online]. 2017. [cit. 2018-11-11]. Dostupné na: <https://www.toppr.com/bytes/history-of-india/>
30. PRASAD, A.- REDDY, C.P. *Global Financial Crisis and Its Impact on India*. [online]. 2009. [cit. 2018-11-1]. Dostupné na: <http://krepublishers.com/02-Journals/JSS/JSS-21-0-000-09-Web/JSS-21-1-000-09-Abst-PDF/JSS-21-1-001-09-963-%20Prasad-A/JSS-21-1-001-09-963-%20Prasad-A-Tt.pdf>
31. RESERVE BANK OF INDIA: *Foreign Direct investment flows to India*. [online]. 2010. [2018-2-8]. Dostupné na: https://rbidocs.rbi.org.in/rdocs/Content/PDFs/FDIST_110412.pdf
32. SAARC. *About SAARC*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-29]. Dostupné na: <http://saarc-sec.org/about-saarc>
33. South Asian Association for Regional Cooperation. *Agreement On South Asian Free Trade Area Safta*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-30]. Dostupné na: http://saarc-sec.org/digital_library/detail_menu/agreement-on-south-asian-free-trade-area-safta
34. Statistic Times: *International Monetary Fund World Economic Outlook 2018*. [online]. 2018. [2019-3-28]. Dostupné na: <http://statisticstimes.com/economy/asian-countries-by-gdp-per-capita.php>
35. Sustainable Development Solutions Network. *SDG Index and Dashboards Report 2018: India*. [online]. 2018. [cit. 2018-12-4]. Dostupné na: https://www.dropbox.com/sh/10wvvy9dfbl0pkb/AADBZZfwEJmD6GknRlSv9xp7a?dl=0&fbclid=IwAR11bnkxvkANWF6oIA0-SWL38CiYW9VLbwy-6dGbniFXWkkZUOX_It_ia4k&preview=INDIA.pdf

36. The International Trade Administration. U.S. Department of Commerce. *India - Trade Agreement*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-30]. Dostupné na: <https://www.export.gov/article?id=India-Trade-Agreements>
37. The Shanghai Cooperation Organisation. *About SCO*. [online]. 2018. [cit. 2018-11-30]. Dostupné na: http://eng.sectsco.org/about_sco/
38. The World Bank: *Doing Business 2019: Training for Reform*. [online]. 2019. [cit. 201-2-27]. Dostupné na: http://www.worldbank.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf
39. The World Bank. *GDP growth (annual %): India*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-11]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=IN&view=chart>
40. The World Bank. *GDP per capita (current US\$)*. [online]. 2018. [2019-3-28]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD?locations=Z4-8S-Z7-IN>
41. The World Bank. *GDP per capita (constant 2010 USD): India*. [online]. 2018. [2018-12-22] Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD?locations=IN>
42. The World Bank. *India Exports By Country 2017*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-11]. Dostupné na: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IND/Year/2017/TradeFlow/Export/Partner/by-country>
43. The World Bank. *India Exports By Country and Region 2017*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-11]. Dostupné na:

<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IND/Year/2017/TradeFlow/Export>

44. The World Bank. *India Imports, Tariff By Country and Region 2017*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-13]. Dostupné na: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IND/Year/2017/TradeFlow/Import>
45. The World Bank. *India Imports, Tariff By Region 2017*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-13]. Dostupné na: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IND/Year/2017/TradeFlow/Import/Partner/by-region>
46. The World Bank. *Total population. India*. [online]. 2017. [cit. 2018-10-30]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=IN&type=points>
47. The World Bank. *Population density. India*. [online]. 2017. [cit. 2018-10-30]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/EN.POP.DNST?end=2017&locations=IN&start=1961&type=points&view=map>
48. The World Bank. 2011. *Urban Water Supply in India*. [online]. 2011. [cit. 2018-11-1]. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2011/09/22/urban-water-supply-india>
49. Transparency International: *Index 2018*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-17]. Dostupné na: <https://www.transparency.org/cpi2018>
50. UNCTAD. *Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock, annual: India*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-14].
51. Dostupné na: <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx>

52. UNCTAD. *Merchandise: Total trade and share*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-14].
Dostupné na: <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx>
53. UNCTAD. *Total and urban population, annual*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-16].
Dostupné na: <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx>
54. United Nations Development Programme. *India ranks 130 on 2018 Human Development Index*. [online]. 2018. [cit. 2018-2-8]. Dostupné na:
<http://www.in.undp.org/content/india/en/home/sustainable-development/successstories/india-ranks-130-on-2018-human-development-index.html>
55. United Nations Development Programme. *Life expectancy at birth (years)*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-15]. Dostupné na: <http://hdr.undp.org/en/indicators/69206>
56. World Trade Organization. *Trade Facilitation*. [online]. [cit. 2018-2-12]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/tratop_e/tradfa_e/tradfa_e.htm
57. World Economic Forum. *Global Competitiveness Report 2018*. [online]. 2019. [cit. 2019-2-19]. Dostupné na: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2018/competitiveness-rankings/>
58. World Trade Organisation. *Trade profiles. India*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-12]
59. Dostupné na:
<http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Country=IN&Language=F>
60. World Trade Organization. *World Trade Statistical Review 2018*. [online]. 2018. [cit. 2018-12-22]. 213s. Dostupné na:
https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2018_e/wts2018_e.pdf
61. Zastupitel'ský úrad ČR v Dillí. *Souhrnná teritoriální informace Indie*. [online]. 2018. [cit. 2018-10-20]. Dostupné na:
[http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2018/09/20/Nahled%20STI%20\(PDF\)%2](http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2018/09/20/Nahled%20STI%20(PDF)%2)

Články v časopisoch a iné príspevky

1. ALLEN, Katie – MONAGHAN, Angela. World Trade Organisation's Future in doubt after India blocks trade deal. [online]. In: *The Guardian*. Londýn, 1.8.2014. [cit. 2018-11-1]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2014/aug/01/wto-future-doubt-india-blocks-deal>
2. India's economy: Chugging along. In: *The Economist*. 2018, vol. 426. n. 9085. s. 74.
3. PRESSBURG, P. Adrian. India hľadá a nachádza partnerov. In: *Trend*. Bratislava: News and Media Holding, a.s, 2017. č.34, s.48-50. ISSN 1335-0684.
4. SAFI, Michael. *India cancels meeting with Pakistan at UN because of 'evil agenda'*. [online]. In: *The Guardian*. 2018. [cit. 2018-12-5]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2018/sep/21/india-and-pakistan-meeting-at-un-to-end-three-year-freeze>
5. SME. *Pakistan opäť otvoril svoj vzdušný priestor*. [online]. 2019. [cit. 2019-3-29]. Dostupné na: <https://svet.sme.sk/c/22085174/pakistan-opatovne-otvoril-svoj-vzdusny-priestor.html>
6. SVOBODOVÁ, H. Valeria. *New focus on India: A CEE perspective for Investment, Business and Trade Development*. [online]. 2014. *Studia commercialia Bratislavensia*: Bratislava, 2014. roč.7, č. 27. s.417-425. ISSN 137-7493.
7. Times of India. *India ranks 81st in global corruption perception index*. [online]. 2018. [cit. 2019-2-17]. Dostupné na: <https://timesofindia.indiatimes.com/india/india-ranks-81st-in-global-corruption-perception-index/articleshow/63025403.cms>

8. Times of India. *India's population to surpass that of China around 2024: UN*. [online]. 21.11.2017. [cit. 2018-12-4]. Dostupné na: <https://timesofindia.indiatimes.com/india/indias-population-to-surpass-that-of-chinas-around-2024-un/articleshow/59257045.cms>